

- St. Muragård
Bedegadevej 44
3782 Klemensker

Kolofon: Bornholms Regionskommune; juni 2015
Udarbejdet af: Teknik & Miljø
Layout & Tryk: Teknik & Miljø
Journalnummer: 09.17.18P19-0037
Sagsbehandler: Katrine Høst
Kortbilag: Geodatastyrelsen

St. Muregaard, Klemensker

St. Muregaard
Bedegadevej 44
3782 Klemensker
Ejendomsnummer: 4000062897
CHR nr. 93533
CVR nr. 25929403
P-nr. 1008317050
Tlfnr: 56949192
Mobilnr: 40199162
E-mail: bk@st-muregaard.dk

Tillæg nr. 1 til

§ 12-miljøgodkendelse til St. Muregaard

Gyldighed

Dette tillæg til miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 3 i lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer.

Tillægget til miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 5. juni 2015.

Indholdsfortegnelse

1	Tillæg til miljøgodkendelsen	5
1.1	Baggrund	5
1.2	Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	5
1.3	Afgørelse	5
1.4	Offentlighed og høringssvar	6
1.5	Klagevejledning	6
2	Generelle forhold	8
2.1	Beskrivelse af husdyrbruget	8
2.2	Meddelelsespligt	8
2.3	Gyldighed	9
2.4	Retsbeskyttelse	9
2.5	Revurdering af miljøgodkendelsen	9
3	Vilkår for tillægget til § 12-miljøgodkendelsen	10
3.1	Vilkår vedr. produktionens omfang og fleksibilitet	10
3.2	Vilkår vedr. foderkorrektion for søer	10
3.3	Vilkår vedr. gulvtype	11
3.4	Vilkår vedr. gyllekøling	11
3.5	Vilkår vedr. overdækning af gyllebeholder	12
3.6	Vilkår vedr. udbringningsarealer	12
4	Miljøteknisk redegørelse	13
4.1	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	13
4.2	Husdyrhold, staldanlæg og drift	17
4.3	Opbevaringskapacitet	18
4.4	Bedriftens landbrugsbrugsjord	19
5	Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug	22
5.1	Energi	22
5.2	Vand	22
5.3	Foder og foderopbevaring	23
6	Forventede reststoffer og emission fra anlægget	24
6.1	Husdyrgødning	24
6.2	Kvælstofudvaskning	24
6.3	Fosfor	24
6.4	Samlet ammoniakfordampning	24
6.5	Lugtemission	24
6.6	Støvemission	26
6.7	Støjkluder	26
6.8	Lys	26
6.9	Transport	26
6.10	Fluer og skadedyr	27
6.11	Spildevand	27
6.12	Affald	27
7	Risici	28
8	Egenkontrol	28
9	Husdyrbrugets ophør	29
10	Vurdering af produktionens miljøpåvirkning	30
10.1	Kvælstofpåvirkning	30
10.2	Fosforudledning	31
10.3	Ammoniakdeposition til naturarealer	31
10.4	Påvirkning på Natura 2000-områder	37
10.5	Påvirkning af Bilag IV-arter	37
11	Vurdering af ressourceforbrug og affaldshåndtering	39
12	Vurdering af lugt-, støv-, støj-, flue-, transport- og lysgener	39
13	Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik	40
13.1	Energibesparende foranstaltninger	40
13.2	Vandbesparende foranstaltninger	40
13.3	Management og Godt Landmandskab	40
13.4	Foderoplysninger	41
13.5	Staldteknologi	42

13.6	Opbevaring/behandling af gødning	43
13.7	Udbringning af husdyrgødning	43
13.8	Samlede ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier..	44
14	Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier	46
15	Vurdering af tiltag ved ophør af husdyrbruget.....	46
16	Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse	46
16.1	Alternative løsninger.....	46
16.2	0-alternativ.....	47
17	Samlet konkluderende vurdering	48
	Bilag 1: Anlægstegning	50
	Bilag 2: Udbringningsarealer.....	51
	Bilag 3: Vurdering af skov ved St. Muregaard.....	57
	Bilag 4: Vilkår fra eksisterende miljøgodkendelse af november 2007.....	71

1 Tillæg til miljøgodkendelsen

1.1 Baggrund

Brian Kofoed, St. Muregaard, Bedegadevej 44, 3782 Klemensker har ansøgt om en udvidelse af svineproduktionen på St. Muregaard, Bedegadevej 44, 3782 Klemensker, matr. nr. 11a Klemensker.

Der ønskes udvidet til 1.150 årssøer, 640 polte (75-106 kg) og 40.250 smågrise (7-30 kg) svarende til 448,07 dyreenheder (DE).

Til formålet forlænges en eksisterende smågrisestald, mens udvidelsen i antallet af årssøer foretages inden for eksisterende rammer. Dog opføres en mindre tilbygning til den eksisterende farestald, som indrettes med syge- og aflastningsstier til søer. Derudover opføres en ny gastæt kornsilo på 430 m³ (3.000 tdr.).

Desuden omfatter ansøgningen alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 25929403 samt P-nr. 1008317050.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 11. juni 2014.

1.2 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse

Bornholms Regionskommune meddelte 8. december 2007 en § 12-miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen St. Muregaard, Bedegadevej 44, 3782 Klemensker, matr. nr. 11a Klemensker m. fl. Den eksisterende miljøgodkendelse giver tilladelse til 1.430 årssøer, 27.000 smågrise (7-30 kg) og 720 polte (60-100 kg) eller 395 slagtesvin (30-107 kg), i alt 455,03 DE beregnet med nu gældende dyreenhedsberegning.

Godkendelsen fra 2007 er imidlertid ikke blevet fuldt udnyttet. Ved et tilsyn i 2012 var besætningen på 1.125 årssøer og produktion af 27.979 smågrise. Det er således kun første trin af den oprindelige ønskede udvidelse, der er udnyttet.

Antallet af polte blev ikke opgjort ved tilsynet. Polte indsættes i besætningen ved en gennemsnitsvægt på 75 kg. Der indsættes 640 polte pr. år.

Der har været mindre udsving i antallet af årssøer i besætningen. Produktionsstatistikken viser, at gennemsnittet over de seneste år har været på 1.135 stk. Nuværende tilladte produktion for besætningen er derfor opgjort til 1.135 årssøer, 27.000 smågrise (7-30 kg) og 640 polte (75-106 kg), svarende til i alt 385,59 DE med gældende dyreenhedsberegning.

Afgørelsen om miljøgodkendelse blev truffet i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12, stk. 2. Afgørelsen blev annonceret i Bornholms Tidende den 8. december 2007 med klagefrist på 4 uger.

Før den eksisterende miljøgodkendelse bestod produktionen på ejendommen af 650 årssøer og 17.240 smågrise (7,2-30 kg) svarende til 224,23 DE med gældende dyreenhedsberegning.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige ændringer ved husdyrproduktionen på St. Muregaard, Bedegadevej 44, 3782 Klemensker, matr. nr. 11a Klemensker m. fl. i forhold til den eksisterende § 12-miljøgodkendelse af 8. december 2007 og i forhold til den oprindelige nudriftssituation før den eksisterende miljøgodkendelse. Sidstnævnte skyldes, at det i lovens § 26 stk. 2 er præciseret, at miljøvurderingen skal foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode.

1.3 Afgørelse

Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse på St. Muregaard, Bedegadevej 44, 3782 Klemensker, matr. nr. 11a Klemensker m. fl.

i henhold til husdyrgodkendelsesloven § 12 st. 3 samt øvrig gældende lovgivning¹. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriftens CVR-nr. 25929403 samt P-nr. 1008317050.

Godkendelsen gives som et tillæg til den eksisterende § 12-miljøgodkendelse af 8. december 2007.

Tillægget til godkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen (oprindeligt skemanummer 64078 senere erstattet af skemanummer 74749) med tilhørende bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøger eller ansøgers konsulent samt efterfølgende beregninger (scenarieskemaer 75009, 75866 og 76072).

Tillægget til § 12-miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de gældende regler på området og miljøgodkendelsens vilkår overholdes, herunder også vilkår stillet i eksisterende miljøgodkendelse af 8. december 2007.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

Tillægget til § 12- miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Teknik & Miljø bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

1.4 Offentlighed og høringssvar

Bornholms Regionskommune offentliggjorde i perioden 27. november - 11. december 2014 på regionskommunens hjemmeside, at kommunen havde modtaget en ansøgning om et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev i perioden 31. marts -12. maj 2015 sendt i høring ved, at udkastet blev lagt offentligt tilgængeligt på regionskommunens hjemmeside, og ved udsendelse af brev med information herom til ansøger selv, naboer (alle naboer inden for konsekvenszonen på 944 m samt nabomatrikler til matriklen, hvor husdyrbruget er placeret) og en række organisationer, der har anmodet herom. Der indkom ingen bemærkninger til udkastet.

1.5 Klagevejledning

Regionskommunens afgørelse kan påklages til Natur- & Miljøklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger klage over visse afgørelser.

Klage indgives gennem Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID, og klagen skrives direkte i portalen. Det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen undervejs. Klagen sendes gennem Klageportalen til

¹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer (også kaldet husdyrgodkendelsesloven), tilhørende bekendtgørelse nr. 1172 af 4. oktober 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 915 af 27. juni 2013 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som videresender den til Natur- og Miljøklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Klagen bliver ikke sendt videre, før gebyret er betalt, og klager har endeligt godkendt klagen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen.

Klagefristen er 4 uger fra den 5. juni 2015, hvor afgørelsen annonceres på regionskommunens hjemmeside www.brk.dk.

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

2 Generelle forhold

2.1 Beskrivelse af husdyrbruget

Tillægget til miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen St. Muregaard, Bedegadevej 44, 3782 Klemensker, matr. nr. 11a Klemensker m. fl.

St. Muregaard ejes og drives af Brian Kofoed. Ejendommen drives på nuværende tidspunkt som en konventionel svineproduktion med so- og smågrisehold og et mindre hold af polte samt tilknyttet planteavl. Ansøger har desuden en mindre produktion af slagtesvin (30 DE) på Østre Bedegadegård, Bedegadevej 24.

Når smågrisene vejer 30 kg, sælges størstedelen til syv andre landmænd på øen, som fodrer grisene op til omkring 115 kg, inden de slagtes på Danish Crowns slagteri i Rønne. St. Muregaard leverer størstedelen af de smågrise, som bliver solgt som Bornholmergrisen i Coops forretninger.

Til St. Muregaard er tilknyttet husdyrproduktion med CHR nr. 93533. Bedriften har CVR nr. 25929403 og P-nr. 1008317050.

Ansøger ønsker at udvide den eksisterende besætning på St. Muregaard på 1.135 årssøer, 640 polte (75-106 kg) og 27.000 producerede smågrise (7-30 kg) pr. år, i alt 385,59 DE, til at omfatte 1.150 årssøer, 640 polte (75-106 kg) og 40.250 producerede smågrise (7-30 kg) pr. år, i alt 448,07 DE. Der sker således en mindre udvidelse af soholdet, mens antallet af producerede smågrise (7-30 kg) øges med omkring en tredjedel. I nudrift sælges der et antal smågrise ved fravæning (7 kg). I ansøgt drift ønskes alle smågrise solgt ved 30 kg.

Den nyeste smågrisehold forlænges med 33,3 m og indrettes med i alt 2.216 stipladser, hvor af de 680 stipladser indrettes som syge- og aflastningspladser. Alle stier indrettes med to-klima og delvist fast gulv. Der opføres en tilbygning i forbindelse med den eksisterende farestald i form af en forlængelse på 12,5 m. Tilbygningen indrettes med syge- og aflastningsstier til søer. Stierne indrettes med delvist fast gulv. Derudover udvides opbevaringskapaciteten af korn med en ny gastæt kornsilo på 430 m³ (300 tons korn).

Bedriften har et udspretningsareal på i alt 242,36 ha, heraf er 25,77 ha forpagtet. Der er aftaler om afsætning af i alt 204 DE til tredjemandsarealer (gylleaftaler).

Gylle vil blive opbevaret i fire eksisterende gyllebeholdere på St. Muregaard samt to beholdere på Østre Bedegadegård, Bedegadevej 24, 3782 Klemensker.

Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt ligger i en afstand af ca. 370 m af nærmeste produktionsanlæg på St. Muregaard.

2.2 Meddelelsespligt

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er nået op på 448,07 dyreenheder
- Besætningens/produktionens størrelse den 5. juni 2017 (2 år efter godkendelsens dato)

Såfremt der sker ændringer i bedriftens udbringningsarealer, skal dette anmeldes til Bornholms Regionskommune inden planårets begyndelse den 1. august. Nye arealer kan erstatte arealer i dette tillæg til § 12-miljøgodkendelsen, hvis de nye arealer har mindst samme omfang og ikke er mere sårbare. Bornholms Regionskommune skal i hvert tilfælde vurdere, om ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af dette tillæg. Ændringer må ikke sættes i værk, før Bornholms Regionskommune har accepteret dem.

Anmeldelsen skal udarbejdes og indsendes til kommunen via www.husdyrgodkendelse.dk eller på et andet digitalt system, der opfylder kravene, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.

Teknik & Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg og lignede) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik/BAT. Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, som vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven.

2.3 Gyldighed

Tillægget til § 12-miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt det ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Tillægget anses for udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder.

Hvis tillægget ikke har været helt eller delvist udnyttet tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af tillægget, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Produktionen må dog hvert år være op til 15 % mindre end den angivne produktion, uden at dette får konsekvenser for tillægget.

Hvis ikke tillægget er opfyldt, eller tillæggets vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af tillægget bortfalder.

2.4 Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er 5. juni 2023. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud, før der er forløbet 8 år, jf. § 40. st. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2023.

3 Vilkår for tillægget til § 12-miljøgodkendelsen

Tillægget til § 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår.

3.1 Vilkår vedr. produktionens omfang og fleksibilitet

- 3.1.1 Produktionen må udgøre op til 1.150 årssøer, 640 polte (75-106 kg) og 40.250 smågrise (7-30 kg) svarende til 448,07 dyreenheder (DE).

Det tillades, at indgangsvægt på polte og afgangsvægt på smågrise kan variere inden for det maksimale antal dyreenheder på 448,07.

Indgangsvægten for polte må variere inden for intervallet 70-80 kg, og afgangsvægten for smågrise må variere inden for intervallet 25-35 kg som gennemsnit på årsplan.

3.2 Vilkår vedr. foderkorrektion for søer

- 3.2.1 Den totale mængde N ab dyr pr. år for søer (beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer) skal være mindre end eller lig med **17.130** kg N pr. år.

"N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr. årssø} = ((F_{Eso} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso}/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

Ovenstående kan opfyldes ud fra forudsætningerne i nedenstående skema. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårslikningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal årssøer	1.150
Antal fravænnede pr. årssø	29,60
Fravænningsvægt, kg	7,1
FEso pr. årssø	1071
Gram råprotein pr. FEso	130
Kg N ab dyr pr. årssø	14,90

- 3.2.2 Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal årssøer
- antal fravænnede pr. årssø
- fravænningsalder og -vægt
- foderforbrug pr. årssø
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

- 3.2.3 N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder (i perioden 15. september år 1 til 15. februar år 3).
- 3.2.4 Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
- 3.2.5 Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.3 Vilkår vedr. gulvtype

- 3.3.1 I den nye smågrisestald skal stierne indrettes med delvist spaltegulv.
- 3.3.2 I den nye syge- og aflastningsstald skal stierne indrettes med delvist spaltegulv.

3.4 Vilkår vedr. gyllekøling

- 3.4.1 Gyllekanalerne i den eksisterende drægtighedsstald M5, farestald M2 og smågrisestald M1 - i alt $750 \text{ m}^2 + 400 \text{ m}^2 + 430 \text{ m}^2 = 1580 \text{ m}^2$ - skal være forsynet med køleslanger, der er forbundet med en varmepumpe.
- 3.4.2 Varmepumpen i den eksisterende drægtighedsstald M5 skal levere en årlig køleydelse på mindst 117.000 kWh. Dette svarer til en køleeffekt på 14,63 kW med en driftstid på 8000 timer om året. Varmepumpen i den eksisterende farestald M2 skal levere en årlig køleydelse på mindst 62.400 kWh. Dette svarer til en køleeffekt på 7,8 kW med en driftstid på 8000 timer om året. Varmepumpen i den eksisterende smågrisestald M1 skal levere en årlig køleydelse på mindst 67.080 kWh. Dette svarer til en køleeffekt på 8,39 kW med en driftstid på 8000 timer om året. Der tillades fleksibilitet mellem køleeffekt og driftstid (antal timer), således at effekten kan reduceres mod, at der køles i et øget antal timer eller omvendt.
- 3.4.3 Der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Energimåleren skal være forsynet med automatisk datalogger, der registrerer de månedlige og årlige køleydelser målt i kWh. Alternativt kan der monteres en timetæller og en separat elmåler på varmepumpen. I så fald skal følgende ligning overholdes: antal timer årligt x køleeffekt (kW) = mindst årlig køleydelse (kWh) som beskrevet ovenfor.
- 3.4.4 Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- 3.4.5 Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Anlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.
- 3.4.6 Enhver type af driftsstop noteres i logbog sammen med angivelse af årsag og varighed.
- 3.4.7 Registreringer fra datalogger, logbogen, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst tre år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.5 Vilkår vedr. overdækning af gyllebeholder

- 3.5.1 Den eksisterende gyllebeholder L6 skal fortsat være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.5.2 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.5.3 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.5.4 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.
- 3.5.5 Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.6 Vilkår vedr. udbringningsarealer

- 3.6.1 Godkendelsen tager udgangspunkt i de udbringningsarealer, der fremgår af Bilag 2 samt Tabel 4 og Tabel 5. Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer på den pågældende bedrift, som fremgår af bilag 2.

For gylleaftalen med Hans Anker Sode, Baggård betyder det, at der ikke må udbringes husdyrgødning fra St. Muregaard på arealerne ved Dammegårdsvej 8 (10,3 ha). Disse arealer fremgår derfor heller ikke af bilag 2 eller Tabel 5.

- 3.6.2 Ændringer af udspretningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der vurderer, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for det planår, hvor arealerne ønskes anvendt.
- 3.6.3 På bedriftens arealer og husdyrgødningsaftaler (se bilag 2) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 478,07 DE pr. planår (1/8 til 31/7), og således at der på bedriftens ejede og forpagtede arealer ikke udbringes mere end 1,13 DE/ha, således at krav til maksimal nitratudvaskning i nitratfølsomme grundvandsområder overholdes. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år fx i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer dette 5 år tilbage i tiden). Der må herudover ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som fx affald.

4 Miljøteknisk redegørelse

I dette afsnit er primært fokuseret på de faktorer, der har ændret sig i forhold til den meddelte miljøgodkendelse af 8. december 2007. Uændrede forhold er kun beskrevet, hvor dette skønnes relevant i forhold til vurderingen af den ansøgte udvidelse.

4.1 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

4.1.1 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, afstandskrav mv.

St. Muragaard er placeret i landzone lokaliseret ca. 4,3 km nord for byzonen til Klemensker. Der er ingen samlede bebyggelse i nærheden af St. Muragaard. I området omkring St. Muragaard er der ingen områder i landzone, som i lokalplaner er udlagt til boligformål, blandet bolig eller erhverv inden for 1500 meter.

Nærmeste enkeltbeboelse (uden landbrugspligt) er beliggende på Bedegadevej 43 sydvest for St. Muregaard. Afstanden er fra nærmeste staldanlæg ca. 370 m.

Afstandskrav i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (her regnet i forhold til placeringen af de nye forlængelser af eksisterende stalde):

- Ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m) og almene vandforsyningsanlæg (50 m): Nærmeste vandforsyningsboring er boringerne med DGU NR 244.389 og 244.394 (Allinge vandværk). Begge boringer er placeret mere end 500 m fra staldanlægget.
- Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m): Nærmeste vandløb/sø er placeret 165 m fra den kommende udvidelse. Hvis der konstateres dræn i forbindelse med staldbyggeriet, vil disse blive omlagt, så afstandskravet på 15 m vil kunne overholdes.
- Offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Udvidelsen af smågrisestalden bliver placeret ca. 410 m fra offentlig vej.
- Levnedsvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomhed på ejendommens matrikler, og afstanden er således mere end 25 m.
- Beboelse på samme ejendom (15 m): Der bliver ca. 130 m fra udvidelsen af staldanlægget til stuehuset på St. Muregaard.
- Naboskel (30 m): Der er ca. 200 m til nærmeste naboskel i forhold til den kommende udvidelse.
- Nabobeboelse (50 m): Der er lidt mere end 400 m til nærmeste nabobeboelse beliggende på Bedegadevej 36.

4.1.2 St. Muregaards placering i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer samt fredninger:

Lokalisering i forhold til byggelinjer:

- Kirkebyggelinje: Nærmeste kirkebyggelinje er udlagt omkring Ruts kirke, som ligger ca. 2,6 km fra St. Muregaard.
- Skovbyggelinje: Nærmeste skov omfattet af skovbyggelinje er placeret øst for St. Muregaard. Der er ca. 265 meter til nærmeste skovbyggelinje.
- Fortidsmindebeskyttelseslinje: Nærmeste fortidsminde er en rundhøj placeret ca. 1.100 m syd for St. Muregaard.
- Strandbeskyttelseslinje: Der er ca. 4,6 km til nærmeste strandbeskyttelseslinje syd for Tejn.
- Søbyggelinje: Nærmeste beskyttede sø er placeret ca. 1.900 m vest for St. Muregaard.
- Fredede områder: Omkring 820 meter nordøst for St. Muregaard er der et fredet område.

4.1.3 Placering i landskabet

Ejendommen består oprindeligt af en 4-længet ejendom, der er opført i røde sten med gråt eternittag, og som i årenes løb er blevet udbygget. I 2004 er der syd og øst for den oprindelige ejendom opført henholdsvis en drægtighedsstald og fare- og klimastald samt tilhørende fodercentral m.m. Disse bygninger er via forbindelsesgange sammenbygget med de oprindelige stalde og således opført i umiddelbar tilknytning til disse. Senest er der opført smågrise- og farestald øst for ejendommen. Det oprindelige bygningsæt er i røde sten. De senest opførte stalde (smågrise-, fare- samt løbe- og drægtighedsstald) er opført i betonelementer med søsten. De har alle ståltag, mens de øvrige bygninger har eternittag.

Der er to gastætte kornsiloer på henholdsvis 5.500 tdr. og 7.600 tdr. Der opføres en ny gastæt silo på ca. 3.000 tdr. i forbindelse med de eksisterende siloer. Den nye silo får en diameter på 6,2 m og bliver 14 m høj, svarende til højden på de 2 eksisterende siloer.

Der er 4 eksisterende gyllebeholdere opført i betonelementer på St. Muregaard. Der er to overdækkede beholdere på henholdsvis 4.007 m³ og 500 m³ samt 2 åbne beholdere på hver 1.836 m³.

Landskabeligt er St. Muregaard placeret tilbage trukket fra offentlig vej for enden af en cirka 300 meter lang privatvej. Stuehuset er placeret mod vestsydvest og omgivet af gårdens have. Stuehus og have er den part af ejendommen, som er mest synlig fra Bedegadevej. Driftsbygningerne er placeret mod øst og er delvist skjult af gårdens stuehus og have. Nord for ejendommens opbevaringsanlæg til husdyrgødning er en mindre skovstrækning som afgrænser ejendommen mod nord. Vest og syd for ejendommen er der åbne marker, som grænser op til Bedegadevej. Øst for ejendommen er der åbne marker, som grænser op til skovstrækninger og levende hegn.

Ændringer i staldanlægget i forhold til det eksisterende består i, at den eksisterende smågrisestald udvides, at der etableres en syge- og aflastningssektion til søer, samt at der opføres en gastæt silo. Der foretages ikke ændringer i de eksisterende bygningsæt.

Ny smågrisestald

Udvidelsen af smågriseproduktionen sker som en forlængelse af den eksisterende smågrisestald (M1). Den nuværende stald er på 42,62 x 30,92 m, i alt 1.318 m². Den forlænges med 33,3 m og bliver 75,92 x 30,92 m, i alt 2.348 m². Udvidelsen bliver på i alt 1.030 m².

Stalden indrettes som to-klimastald med i alt 2.216 stipladser fordelt på 2 sektioner á 512 stipladser, 2 sektioner á 256 stipladser og 4 sektioner med 170 stipladser. De 4 små sektioner indrettes med syge- og aflastningsstier. Alle stier indrettes med delvist fast gulv.

Stalden bliver 7 m til kip og med en taghældning på 15 grader som for den eksisterende. Stalden opføres i materialer tilsvarende den eksisterende stald. Stalden bliver undertryksventileret med diffust luftindtag. Stalden forsynes med i alt 11 ventilationsafkast. Ydelsen på de enkelte afkast er ikke endelig fastsat, men de vil følge Videncenter for Svineproduktions retningslinjer for ventilationskapacitet, hvilket vil sige ca. 40 m³ pr. time pr. stiplads.

Ny syge- og aflastningsstald til søer

Syge- og aflastningsstalden etableres som en forlængelse af den eksisterende farestald (M2). Stalden, der har en bredde på 30,02 m forlænges med 12,5 m. Udvidelsen bliver dermed i alt på 240 m². Stalden får i alt 50 stipladser indrettet med delvist fast gulv i henhold til krav vedrørende sygestier. Søer opstaldet i dette staldafsnit vil være udtaget fra de øvrige staldafsnit. I Husdyrgodkendelse.dk er der indsat 15 søer i staldafsnittet, svarende til udvidelsen i soantallet.

Stalden bliver 7 m til kip og med en taghældning på 15 grader som for den eksisterende. Stalden opføres i materialer tilsvarende den eksisterende stald. Stalden bliver undertryksventileret med diffust luftindtag. Stalden forsynes med i alt 1 ventilationsafkast. Ydelsen på afkastet er ikke endelig fastsat, men det vil følge Videncenter for Svineproduktions retningslinjer for ventilationskapacitet.

Figur 1: Oversigtskort over eksisterende bygninger og nye bygninger på St. Muregaard. Se endvidere anlægstegning i bilag 1.

Eksisterende stalde

Løbe- og drægtighedsstald, M5

Stalden er 48,3 × 30,02 m svarende til 1.450 m². Den er indrettet med 336 stipladser med delvist fast gulv til løsgående drægtige søer. Ventilationen er ligetryk. Stalden er indrettet med gyllekøling.

Polte- og gyltestald, G

Stalden er indrettet med delvis spaltegulv, hvor andelen af fast gulv udgør 25-49 %. Stalden er 37,3 × 15,44 m svarende til 1.215 m² og indrettet med 102 stipladser til polte og 38 stipladser til gylte. Ventilationen er undertryk med luftindtag via vægventiler.

Løbestald, C1 og D1

Løbestalden er indrettet med individuel opstaldning og delvis spaltegulv. Stalden er 479 m² og indrettet med 156 stipladser samt 37 stipladser til polte. I stald D1 er ventilationen ligetryk og i C1 er ventilationen undertryk med luftindtag via vægventiler.

Drægtighedsstald, Q

Stalden er indrettet med 256 stipladser med delvist fast gulv til løsgående drægtige søer. Stalden er 55,4 x 19,1 m svarende til 1.058 m². Ventilationen er undertryk med diffust luftindtag.

Farestald, M2

Den nyeste farestald er indrettet med 180 stipladser i form af kassestier og delvis spaltegulv. Stalden er 40,48 x 30,02 m svarende til 1.215 m². Ventilationen er undertryk med diffust luftindtag. Stalden er indrettet med gyllekøling.

Farestald, H1 og H2

Begge farestaldsafsnit er indrettet med kassestier og delvis spaltegulv. Staldafsnit J1 er 20,85 x 22,6 m svarende til 471 m² og har i alt 80 stipladser. Staldafsnit N1 er 20,85 x 10,8 m svarende til 225 m² og har i alt 40 stipladser. Ventilationen er undertryk med diffust luftindtag.

Smågrisestald, H3 og M1

Smågrisestaldene H3 og M1 er begge indrettet som traditionelle to-klimastalde med delvist spaltegulv. Stald H3 er på 20,85 x 24,25 m, svarende til 505 m² og har 1.120 stipladser. Stald M1 er 42,62 x 30,92 m, svarende til 1.318 m² og har i alt 3.080 stipladser. Ventilationen er undertryk med diffust luftindtag. Stald M1 er indrettet med gyllekøling.

Udvidelsen af smågrisekapaciteten foretages ved en forlængelse af stald M1.

Anlægstegning er vedhæftet som bilag 1.

- Interesseområde: Umiddelbart nordvest og øst for St. Muregaard forefindes et interesseområde for naturbeskyttelse.
- Beskyttede jord- eller stendiger: Der er registreret et beskyttet dige i markskellet ca. 200 meter øst for St. Muregaard.
- Kulturmiljøområde: Selve St. Muregaard er ikke beliggende i kulturmiljøområder, men en part af udspretningsarealerne er beliggende inden for kulturmiljøområder.
- Beskyttet naturområde (§ 3-områder): I området omkring St. Muregaard er der registreret søer, overdrev, enge og moser. Nærmeste § 3-område er en sø beliggende i ejendommens have ca. 30 m fra nærmeste staldbygning. Afstanden til nærmeste eng og mose er henholdsvis ca. 430 m og ca. 450 m. Nærmeste overdrev er beliggende ca. 1,2 km nordøst for ejendommen.
- Habitatområder: St. Muregaard er beliggende ca. 4,7 km fra Habitatområde 159 (Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne) og ca. 5,0 km fra Habitatområde 160 (Hammeren og Slotslyngen).
- Kategori 2-natur: Nærmeste naturområde betegnet som kategori 2-natur er et overdrev (>2,5 ha) placeret ca. 1,3 km nordøst for St. Muregaard.
- Der er registreret potentielle ammoniakfølsomme skove i området omkring St. Muregaard. Den nærmeste skov, der i Miljøportalen er udpeget til at være potentiel ammoniakfølsom, er skoven placeret umiddelbart nord for staldanlægget.
- Nitratfølsomme grundvandsområder: En part af udspretningsarealerne, som er tilknyttet produktionen på St. Muregaard, er beliggende i nitratfølsomme områder.

4.2 Husdyrhold, staldanlæg og drift

4.2.1 Husdyrhold

Den nuværende produktion udgøres af 1.135 årssøer, 27.000 smågrise (7-30 kg) og 640 polte (75-106 kg). Der ønskes udvidet til 1.150 årssøer, 640 polte (75-106 kg) og 40.250 producerede smågrise (7-30 kg) pr. år. Der udvides således med ekstra 15 søer og ekstra 13.250 smågrise i forhold til den nuværende tilladte produktion. Dette svarer til en udvidelse fra 385,59 DE til 448,07 DE.

I forhold til de miljømæssige aspekter skal miljøvurderingen imidlertid foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Dette betyder, at der som nudrift skal regnes med den oprindelige nudriftssituation før den eksisterende miljøgodkendelse fra 2007. Den oprindelige nudriftssituation var en produktion bestående af 650 årssøer og 17.240 smågrise (7,2-30 kg) svarende til 224,23 DE med nugældende dyreenhedsberegning. Samlet fra 1. januar 2007 er der således tale om en udvidelse fra 224,23 DE til 448,07 DE.

Fordelingen af antal af dyr og dyreenheder på dyrekategori ved den oprindelige nudrift (1. januar 2007), den nuværende nudrift og efter den ansøgte udvidelse på St. Muregaard fremgår af Tabel 1.

Tabel 1: Ejendommens husdyrproduktion før og efter udvidelse.

Ejendom	Oprindelig nudrift (pr. 1. januar 2007)		Nuværende nudrift		Ansøgt drift	
	Antal	DE	Antal	DE	Antal	DE
St. Muregaard	650 årssøer		1.135 årssøer	385,59	1.150 årssøer	448,07
	17.240 smågrise		640 polte (75-106 kg)		640 polte (75-106 kg)	
			27.000 smågrise		40.250 smågrise	

4.2.2 Staldindretning og drift

Forlængelsen af den eksisterende smågrisestald indrettes som to-klimastier med delvis spaltegulv. Udvidelsen indrettes med i alt 2.216 stipladser fordelt på 2 sektioner á 512 stipladser, 2 sektioner á 256 stipladser og 4 sektioner med 170 stipladser. De 4 små sektioner indrettes med syge- og aflastningsstier. Belægningsgraden i disse sektioner bliver derfor reduceret i forhold til normalt, idet arealkravet til grise i sygesti er ca. dobbelt så højt som til almindelige raske grise (iht. Bekendtgørelse om beskyttelse af svin, nr. 1120, 2004). De 170 normale stipladser pr. sektion svarer således til 85 syge-stipladser. Grise, der indsættes i disse sektioner, er som udgangspunkt grise udtaget fra de øvrige sektioner. Stierne indrettes som to-klimastier med delvist fast gulv.

Der bygges 12,5 m til den eksisterende farestald. Denne udvidelse indrettes med syge- og aflastningsstier til søer. Stalden får i alt 50 stipladser indrettet med delvist fast gulv i henhold til krav vedrørende sygestier. Søer opstaldet i dette staldafsnit vil være udtaget fra de øvrige staldafsnit.

I nedenstående Tabel 2 er en oversigt over dyrehold og staldtyper for ansøgt drift med antal stipladser for de enkelte stalde, hvilket svarer til antal dyr på stald.

Tabel 2: Dyrehold og staldd typer for ansøgt drift.

Dyrekategori	Stald	Staldtype	Antal dyr pr. år	Stipladser	Antal DE
Årssøer	Løbe- drægtighedsstald M5	Løsgående, delvis spaltegulv	455	336	72,2
Årssøer	Farestald M2	Kassestier, delvis spaltegulv	690	180	46,93
Smågrise	To-klimastald M1	Delvist spaltegulv	19.800	3.080	88,29
Smågrise	To-klimastald H3	Delvist spaltegulv	7.200	1.120	32,11
Polte og årssøer	Polte- og gyltestald G	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	320 polte (75-106 kg) 138 årssøer	38 102	3,94 21,90
Årssøer	Drægtighedsstald Q	Løsgående, delvis spaltegulv	346	256	54,91
Polte og årssøer	Løbestald C1 + D1	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	320 polte (75-106 kg) 196 årssøer	37 156	3,94 31,10
Årssøer	Farestald H1+H2	Kassestier, delvis spaltegulv	460	120	31,28
Smågrise	Ny klimastald	Delvist spaltegulv	13.250	2.216	59,09
Årssøer	Ny syge- og aflastningsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	15	30	2,38
I alt					448,07

Overbrusning

Eksisterende og nye staldfsnit er forsynet med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning.

Overbrusning sker efter behov i de forskellige staldefsnit til nedkøling i varme perioder. Overbrusningshyppighed og varighed afpasses efter udetemperaturen. Der anvendes lavtryksskøling.

Rengøring og desinficering af stalde

Registreres svineri i sti i forbindelse med det daglige tilsyn, skræbes stien ren.

Fare- og smågrisesektionerne rengøres mellem hvert hold dyr. Sektionerne iblødsættes og vaskes. Rengøringen omfatter ventilationsafkast. Der anvendes undertiden desinfektionsmidler.

4.3 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten af husdyrgødning skal være tilstrækkelig i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

4.3.1 Produktion af husdyrgødning

Gylleproduktionen ved den ansøgte produktion på St. Muregaard beregnes i DLBR Plante IT til 12.753 m³ inkl. regnvand i henhold til norm. Normerne indeholder vaskevand.

4.3.2 Ejendommens opbevaringsanlæg

Der er fire gyllebeholdere på St. Muregaard. På Østre Bedegadegård, Bedegadevej 24, 3782 Klemensker er der to gyllebeholdere. I nedenstående tabel er beholderne og deres opbevaringskapacitet angivet.

Tabel 3: Opbevaringsanlæg til husdyrgødning.

Beholder	Overdækningstype	Kapacitet
St. Muregaard: Gyllebeholder L6	Fast telt	4.007 m ³
St. Muregaard: Gyllebeholder L4	Flydelag	1.836 m ³
St. Muregaard: Gyllebeholder L3	Flydelag	1.836 m ³
St. Muregaard: Gyllebeholder L5	Låg	500 m ³
St. Bedegadegård: Gyllebeholder 1	Flydelag	800 m ³
St. Bedegadegård: Gyllebeholder 2	Flydelag	1.920 m ³
Total		10.899 m³

Den samlede opbevaringskapacitet på St. Muregaard er på i alt 8.179 m³ og på Østre Bedegadegård 2.720 m³, i alt 10.899 m³.

Opbevaringskravet på 9 måneder er på (12.753 m³ / 12 x 9 mdr. =) 9.565 m³ og således opfyldt.

Kapaciteten er reelt større end beregnet, idet opbevaringskapaciteten i gyllekanaler ikke er indregnet. I normtallet er indregnet regnvand. Idet 55 % af opbevaringskapaciteten er med fast overdækning, kan regnvandet fra denne del desuden fratrækkes.

Kapaciteten er således tilstrækkelig til, at der kan leves op til husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders kapacitet. Endvidere sikres det, at husdyrgødningen kan udbringes på tidspunkter, hvor der kan opnås den bedste udnyttelse af husdyrgødningen.

4.4 Bedriftens landbrugsbrugsjord

Bedriften har et udspretningsareal på i alt 242,36 ha, heraf er 25,77 ha forpagtet. Der er aftaler om afsætning af i alt 204 DE til tredjemandsarealer (husdyrgødningsaftaler)

Tabel 4: Oversigt over ejede/forpagtede udspretningsarealer til bedriften.

Ejerforhold	Adresse	Matrikel	Areal til udspretning i alt (ha)
Ejet	Bedegadevej 44	11a og 19 d Klemensker	89,50
Ejet	Bedegadevej 24	17a Klemensker m.fl.	64,58
Ejet	Bolbyvej 6A	22g Klemensker	24,75
Ejet	Bolbyvej 12	22b Klemensker	9,29
Ejet	Knarregårdsvej 9	2b Rutsker	10,96
Ejet	Bedegadevej 7A	5m Klemensker	13,53
Ejet	Grusvejen 1A	17d og 17e Klemensker	2,19
Ejet	Romeregårdsvej 46A	64c Vestermarie	1,79
Forpagtet	Bolbyvej 10	22c Klemensker	1,19
Forpagtet	Kirkedalsvej 27	57 Rutsker	24,58
I alt			242,36

Tabel 5: Oversigt over husdyrgødningsaftaler for bedriften.

Adresse på modtager	Areal til rådighed for udbringning/ha	Antal DE i aftale	Bemærkninger
Hans Anker Sode, Baggårdsvej 6, 3790 Hasle	128,43	126	Baggårdsvej 6 råder over yderligere ca. 10 ha beliggende på Dammegårdsvej, som er i et område udpeget som Nitratklasse I. Der stilles vilkår om, at der kun udbringes husdyrgødning fra St. Muregaard på de 128,43 ha, som indgår i denne miljøgodkendelse, og som ikke ligger i nitratklasse 1 eller i grundvandsfølsomme områder. Der må således ikke udbringes husdyrgødning fra St. Muregaard på arealerne ved Dammegårdsvej 8. Se vilkår 3.6.1.
Floyd Kofoed Hansen, Lindeskovvej 11, 3760 Gudhjem	54,8	52	En del af arealerne (16,39 ha) er beliggende i områder udpeget som nitratklasse I. Der er derfor udarbejdet en § 16-godkendelse, som giver ejendommen mulighed for at modtage husdyrgødning fra St. Muregaard.
Steen Jørgensen, Kongensmark 3, 3700 Rønne	28,44	26	
I alt		204	

4.4.1 Harmoniareal

Harmoniarealet er defineret som det nødvendige areal til udspredning af husdyrgødning. For en svineproduktion må der maksimalt udsprede 1,4 DE/ha. Harmoniarealet kan sikres gennem ejede og forpagtede arealer samt arealer med husdyrgødningsaftale. Til harmoniarealet kan medregnes arealer, hvor der er en afgrøde, som har en kvælstofnorm eller et vejledende behov for fosfor og/eller kalium. Der kan kun medregnes arealer, der kan og må udbringes husdyrgødning på.

Gyllen afsættes på egne og forpagtede arealer samt aftalearealer. Se oversigt herunder:

Produktion

- Produktion St. Muregaard 448,07 DE
- Produktion Østre Bedegadegård 30,00 DE

Fordeling af afsat gylle i ansøgt drift

- Gylle til aftalearealer 204,00 DE
- Gylle til egne og forpagtede arealer: **274,07 DE**

Kvælstof og fosfor i den producerede gylle fra St. Muregård er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 43.361,30 kg N og 11.550,92 kg P.

Produktionen på den godkendte ejendom kræver som udgangspunkt et udspretningsareal på 320 ha ved udbringning med 1,4 DE/ha. Da ejendommen selv råder over 242,36 ha, skal der afsættes ca. 109 DE fra produktionen for at overholde harmonikravet. Derudover skal der også afsættes 30 DE fra anden ejendom. Der er aftalearealer til i alt 204 DE, hvorved harmonikravet er opfyldt.

Ifølge ansøgningsskemaet er 34,53 ha af ejede/forpagtede arealer beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Heraf dog kun en lille del også i område, hvor der er indsatsplan.

Da der er nitratfølsomt grundvandsområde på flere arealer, er det reelle dyretryk kun 1,13 DE/ha for at overholde kravene til nitratudvaskning i disse områder.

Der er udarbejdet en § 16-godkendelse i forbindelse med gylleaftalen med Lindeskovvej 11, idet en del af udbringningsarealerne her er beliggende i områder udpeget som nitratklasse I.

I forbindelse med gylleaftalen med Baggårdsvej 6 stilles der vilkår om, at der kun udbringes husdyrgødning fra St. Muregaard på den del af arealerne, som ikke ligger i nitratklasse I eller i grundvandsfølsomme områder. Baggård råder over yderligere ca. 10 ha, som er beliggende i et område udpeget som nitratklasse I (arealer ved Dammegårdsvej). Disse arealer er således ikke godkendt til udbringning af husdyrgødning fra St. Muregaard og indgår heller ikke i denne miljøgodkendelse.

5 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug

I dette afsnit er beskrevet de faktorer, der som følge af besætningsændringen har ændret sig i forhold til den meddelte miljøgodkendelse af december 2007. Uændrede forhold er beskrevet, hvor det skønnes relevant..

5.1 Energi

5.1.1 Energiforbrug

Det nuværende elforbrug udgør ca. 580.000 kWh årligt. Den producerede el fra vindmøllen dækker ca. 15 % af det årlige forbrug (80.000-100.000 kWh). Herudover anvendes i alt ca. 27.500 liter fyringsolie og diesel til opvarmning samt udtørring af staldene i forbindelse med vask. Derudover anvendes en mindre mængde dieselolie til transport etc. Forbruget af fyringsolie er på ca. 14.500 liter og dieselolie på ca. 12.500 liter pr. år.

El anvendes på ejendommen til ventilering, foderfremstilling, udfodring, belysning og gyllepumpning. Derudover forbruges el til gyllekøling.

I ansøgt drift forventes det årlige elforbrug forøget med ca. 50.000 kWh. Der foretages en energioptimering af ventilation og belysning, men samtidig opsættes varmepumper, der erstatter olie med el.

Efter udvidelsen forventes elforbruget at stige til ca. 630.000 kWh pr. år, mens olieforbruget forventes reduceret til 7.500 liter pr. år.

Olieforbruget forventes reduceret idet en stor del af olien til opvarmning erstattes af varmepumperne. Opvarmning af staldene i ansøgt drift foretages således med varmen fra gyllekølingen i kombination med varmepumperne. Der vil dog fortsat være behov for at supplere med en mindre mængde fyringsolie i kolde perioder.

På ejendommen er der en tank til dieselolie på 2.500 liter og 2 tanke til fyringsolie på henholdsvis 1.200 og 4.000 liter. Placeringen af tanke fremgår af beredskabskortet i beredskabsplanen for St. Muregaard.

5.1.2 Energibesparende tiltag

Der foretages en udskiftning af ventilationen i de ældste af staldene. Det drejer sig om alle staldafsnit på nær farestald M2, drægtighedsstald M5 og smågrisestald M1 samt polte- og gyltestald G. Her udskiftes triac-styrede motorer med nye lavenergimotorer. I de nye staldafsnit er ventilationen frekvensstyret. Her vil der først ske en udskiftning efterhånden, som der bliver behov herfor.

Der er i tre af staldene etableret gyllekølingsanlæg. Ved brug af gyllekølingsanlæggene i disse stalde vil der blive indvundet varme, der vil blive anvendt til opvarmning af sostaldene.

Al belysningen i staldene udskiftes fra almindelige lysstofrør til energibesparende LED-belysning.

Til opvarmning anvendes gyllekøling samt oliefyr. I ansøgt drift vil anvendelse af oliefyr blive udfaset og blive erstattet af varmepumper. I den forbindelse vil fyringsolie blive erstattet med el. Samlet vil det give en energieffektivisering.

5.2 Vand

5.2.1 Vandforbrug

I nudrift er det årlige vandforbrug på 15.400 m³. Vandforbruget skønnes at ligge inden for normforbruget.

I ansøgt drift er vandforbruget ud fra normal beregnet til 12.761 m³. Vandforbruget forventes således at falde i ansøgt drift, da separation af gylle ophører, og vandforbruget hertil bortfalder

Ejendommen er tilsluttet det offentlige vandforsyningsnet, og vandet hentes således herfra.

5.2.2 Vandbesparende tiltag

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand, og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Der foretages en iblødsætning af staldene før vask for at reducere vandforbruget.

I sostaldene er opsat højtrykskølingsanlæg, som minimerer vandforbruget til overbrusning, men samtidig sørger for en effektiv nedkøling af dyrene.

Der er gjort vandbesparende tiltag i form af anvendelse af elektronisk overvågning af vandforbrug i alle stalde, således at eventuelle defekter hurtigt opdages.

5.3 Foder og foderopbevaring

Indkøbt foder opbevares i foderladen. Korn opbevares i gastætte siloer. Der er to gastætte kornsiloer på henholdsvis 5.500 tdr. og 7.600 tdr. Der opføres en ny gastæt silo på ca. 3.000 tdr. i forbindelse med de eksisterende siloer.

Der anvendes tørfoder i alle staldafsnit. Foderet er tilsat fytase, som øger tilgængeligheden af fosfor i foderet og dermed reducerer behovet for tilsat fosfor. Der anvendes desuden syntetiske aminosyrer, således at proteinindholdet kan tilpasses svinenes behov bedst muligt.

Foderet hjemmeblandes og optimeres iht. de gældende normer.

Der udarbejdes foderoptimeringer af en konsulent. Foderoptimeringerne revideres årligt eller efter behov.

Der udarbejdes effektivitetskontrol med en opgørelse af foderet 4 gange om året.

6 Forventede reststoffer og emission fra anlægget

6.1 Husdyrgødning

I forbindelse med en husdyrproduktion vil der være et afkast af husdyrgødning indeholdende primært kvælstof, fosfor og kalium. Det er specielt kvælstof og fosfor, der kan påvirke det omgivende miljø.

I Tabel 5 er angivet mængden af husdyrgødning til henholdsvis egne/forpagtede arealer og aftalearealer i DE samt indholdet af kvælstof og fosfor i ansøgt drift.

Tabel 6: Afkast af husdyrgødning – N & P efter udvidelsen.

St. Muregård og Bedegadegård	DE	Kg N	Kg P
Gylle til udbringning på ejede og forpagtede arealer	274,07	26.371,00	6982,92
Gylle til aftalearealer	204,00	19.821,00	5.173,00

6.2 Kvælstofudvaskning

6.2.1 Overfladevand – Nitratklasse 1

Ingen af bedriftens ejede og forpagtede udspretningsareal er beliggende i områder klassificeret som Nitratklasse 1.

6.2.2 Grundvand – nitratfølsomt område

34,53 ha af bedriftens ejede og forpagtede udspretningsareal er beliggende i nitratfølsomme grundvandsområder.

6.3 Fosfor

Ingen af udspretningsarealerne tilknyttet produktionen på St. Muregaard er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor.

6.4 Samlet ammoniakfordampning

Ved en husdyrproduktion vil der være fordampning af ammoniak fra stalde, husdyrgødningslagre samt ved udspretning af husdyrgødningen. Størrelsen af ammoniakfordampningen er afhængig af produktionens størrelse samt af stalddypen, lagertypen samt tidspunkt og teknik til udbringningen af husdyrgødningen. Beregninger af ammoniakemission er beregnet i det elektroniske ansøgningsskema jf. kravet i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den samlede ammoniakemission fra produktionen er beregnet til 4.423,95 kg N/år. Meremissionen fra produktionen er beregnet til 1.897,91 kg N/år i forhold til den oprindelige nudriftssituation før den eksisterende miljøgodkendelse. Ved meremission forstås den samlede ansøgte emission fra stald og lager fratrukket emissionen ved nudrift. Meremissionen i forhold til eksisterende tilladte nudrift er beregnet til 366,4 kg N/år (scenarieskema 76072).

Det generelle ammoniakreduktionskrav er opfyldt. Se afsnit 10.3.1.

6.5 Lugtemission

Lugtemission stammer fra staldene samt fra husdyrgødningsystemerne inklusiv opbevaringsanlægget. Desuden forekommer lugtemission ved udbringning af husdyrgødningen.

Der kan skelnes mellem vedvarende og periodiske lugtkilder. De vedvarende lugtkilder stammer fra dyrene i staldene samt fra anlæg til håndtering og opbevaring af gylle. De periodiske stammer primært fra udspretning af husdyrgødning.

6.5.1 Vedvarende lugtkilder

For de vedvarende lugtkilder beregnes en lugtgeneafstand. Uden for denne lugtgeneafstand må lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ubetydelige. Lugtgeneafstandene er beregnet ved hjælp af både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden.

I beregningerne af lugtgeneafstanden er der taget udgangspunkt i, at alle dyr er på stald. Det elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions- og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat, systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

Lugtemissionen fra et produktionsanlæg stammer fra staldanlægget samt fra gyllebeholdere. I husdyrgodkendelse.dk beregnes lugtemissionen fra staldanlægget ud fra antal kg grise på stald til et givent tidspunkt.

På St. Muregaard vil der i ansøgt drift være i alt 6.416 stipladser til smågrise fordelt på 4.200 stipladser i de eksisterende stalde og 2.216 stipladser i den nye smågrisestald. De 2.216 stipladser i den nye smågrisestald er inkl. stipladser i syge- og aflastningssektionerne. I disse sektioner er der, hvad der svarer til i alt 680 normale stipladser, men idet der er tale om syge og aflastningsstier, vil belægningen som minimum være halveret i forhold til normalt. Der er dog alligevel i ansøgningsskemaet regnet med alle 680 stipladser. Desuden vil en stor del af de grise, der opstaldes i disse sektioner, være udtaget fra de øvrige sektioner, så lugtemissionen er reelt overvurderet.

Søerne er fordelt med 770 i løbe/drægtighedsstald og 380 i farestald. Da lugtemissionen er størst fra farestald er en fordeling med 30 % i farestald worst case. Normalt vil andelen være omkring 25 % i farestalden.

Tabel 7: Resultater af lugtberegning fra ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk.

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	715,55	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	526,00	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	209,64	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Lugtberegningen i ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenekriteriet er overholdt, idet der ikke er nabobeboelser, samlet bebyggelse eller byzone inden for 1,2 gange geneafstanden.

Nærmeste enkeltbeboelse er beliggende på Bedegadevej 43 syd sydvest for St. Muregaard. Afstanden fra nærmeste staldanlæg hertil er ca. 370 m.

Nærmeste samlede bebyggelse er Olsker ca. 2,5 km nord for anlægget, og nærmeste byzone/sommerhusområde er ca. 1.750 m mod nordøst. Der er i området omkring ejendommen ingen områder i landzone, som i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende inden for en afstand, hvor det har betydning.

6.5.2 Periodiske lugtkilder

Udbringning af husdyrgødning foregår primært om foråret. Der køres husdyrgødning fordelt over ca. 6 uger om året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspredning, hvilket minimerer lugtgenerne. Der er ingen ændringer i forhold til eksisterende drift.

6.6 Støvemission

Der kan forekomme støvemission i forbindelse med formaling af korn. Formaling og blanding af foderet sker i et lukket system.

Der vil ikke blive øgede støvgener i forhold til den nuværende produktion.

6.7 Støjklider

6.7.1 Vedvarende støjklider

Den væsentligste støjkilde på ejendommen er ventilationsanlægget. Anlægget er i drift hele året og hele døgnet rundt. Desuden vil der kunne forekomme støj fra foderfremstilling. Støj herfra vil dog være begrænset, idet foderfremstillingen finder sted i en lukket bygning. Foderblandeanlægget er i drift flere timer dagligt.

Der forventes ikke en forøgelse af støjniveauet fra ejendommen i ansøgt drift.

Tiltag mod støj

En optimering af ventilationsanlægget betyder, at der monteres nye støjsvage motorer.

Ud fra ejendommens placering i forhold til naboer, skønnes det, at støj fra produktionsanlægget ikke vil genere naboer og forbipasserende.

Der vises hensyn til naboerne i forbindelse med transporter.

6.7.2 Periodiske støjklider

Transport med køretøjer til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder.

Som beskrevet i afsnit 6.9 herunder, vil der dog ske en mindre stigning i antallet af transporter i forbindelse med den ansøgte udvidelse.

6.8 Lys

Der er udendørs belysning ved facilitetsbygningen men ingen nævneværdig udendørs belysning i forbindelse med staldanlægget. Belysning i svinestalden vil benyttes inden for normal arbejdstid (kl. 7.00-16.00).

6.9 Transport

Der kan forekomme transport af forskellig vis i forbindelse med en husdyrproduktion. Til- og frakørsel til ejendommen kan udelukkende foregå via privatvejen som grænser op til Bedegadevej. Da markarbejdet udgår fra en anden landbrugsbedrift, idet der er indgået pasningsaftale om drift af jorden, sker der ingen transport af planteværn og gødningsprodukter til ejendommen.

I ansøgt drift bortfalder transporter af fiber til Biokraft A/S. Antallet af transporter med smågrise fra ejendommen øges fra 1 læs pr. uge til i gennemsnit 1,5 læs pr. uge. Der sker en mindre stigning i antallet af transporter med korn. Øvrige transporter af foder forventes uændret, idet der leveres større mængder. Desuden øges antallet af transporter med gylle. Al transport af gylle foretages med lastbil.

Samlet set er der tale om en forventet stigning i antal transporter på 31 pr. år.

Opgørelse af transporter før og efter udvidelsen på St. Muregaard kan ses i Tabel 7 herunder.

Tabel 8: Transporter til og fra St. Muregaard.

Type transport	Transport før antal læs/år	Transport efter antal læs/år	Ændring
Søer til slagteri	45	45	0
Smågrise fra ejendommen	52	78	+26
Afhentning af døde dyr til DAKA	156	156	0
Transporter med korn i høst/indkøb	125	135	+10
Transporter med sojaskrå	21	21	0
Transporter med mineraler	12	12	0
Transporter med ole/dieselole	6	3	-3
Transporter med fiber til Biokraft A/S	52	0	-52
Transporter med gylle inkl. flytning til beholdere på andre ejendomme	325	375	+50
Total	794	825	+31

6.10 Fluer og skadedyr

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Der anvendes miljøfluer i staldene, og er der behov for yderligere bekæmpelse, anvendes der kemisk bekæmpelse.

Der holdes opryddet omkring bedriften og bygningerne vedligeholdes, således at rotter ikke sikres optimale leveforhold. Der opretholdes desuden en god staldhygiejne og god gødningshåndtering. Der er endvidere opstillet rottekasser på ejendommen, som jævnlige tilses.

6.11 Spildevand

I nudrift kommer der ca. 900 m³ spildevand fra vask af staldene. Dertil kommer spildevand fra separationspladsen. Mængden af vaskevand forventes øget til ca. 1.200 m³ i ansøgt drift, mens spildevand fra separationspladsen bortfalder. I forbindelse med facilitetsbygningen er der toilet og badeforhold. Den årlige mængde sanitært spildevand herfra samt fra beboelsen udgør ca. 200 m³.

Vaskevand og vand fra separationspladsen ledes til gyllebeholder. Vand fra separation bortfalder i ansøgt drift.

Sanitært spildevand ledes via septiktank til faskine og videre til dræn. Tag- og overfladevand ledes til grøft bag gården.

6.12 Affald

6.12.1 Fast affald

Fast affald indsamles i containere og leveres til BOFA I/S efter behov. Affald, der er forbrændingseget ISAG-kode 19.00, udgør cirka 4 ton pr. år og består overvejende af plastik (EAK-kode: 02 01 04). Derudover kommer årligt omkring 100 kg glas (ISAG-kode: 51.00), 2 ton jernaffald (ISAG-kode: 56.20), 30 kg neonrør (EAK-kode: 20 01 21), 20 kg tomme spraydåser (EAK-kode:15 01 04) og 25 kg medicinemballage (EAK-kode:15 01 10).

Der forventes ikke en væsentlig stigning i mængden af fast affald i ansøgt drift, og der foretages ikke ændringer i håndtering af fast affald i ansøgt drift.

6.12.2 Olie- og kemikalieaffald

Den mængde spildolie, som forekommer på ejendommen, afhentes af vognmand. Olie opbevares i værksted med støbt bund.

Der forefindes ikke kemikalieaffald fra markdriften på ejendommen, idet markdriften ikke passeret fra St. Muregaard. Andet kemikalieaffald bliver afleveret til BOFA I/S.

Brugte kanyler og eventuelle medicinrester opbevares i hhv. kanyleboks og opsamlingstønde. Eventuelle medicinrester tages retur af dyrlæge eller afleveres på apotek.

Der vil ikke ske ændringer i ansøgt drift.

6.12.3 Animalsk affald

Døde dyr (EAK kode 02 01 02) bortskaffes løbende til destruktion af Daka Bio-industries.

En plads til afhentning af døde dyr er etableret i forbindelse med privatvejen til ejendommen. Smågrise opbevares i kølecontainer, mens døde søer opbevares afskærmet på et hævet underlag iht. lovgivningen på området.

7 Risici

Den største potentielle risiko for uheld med væsentlig forurening til følge på ejendommen er knyttet til håndtering og opbevaring af gylle samt vaskevand fra stald. Gylle og vaskevand fra stald føres gennem tætte lukkede afløb til en lukket tank og herfra til gyllebeholder. Der er pumpestopmeldere på alle pumper, hvorved risikoen for overløb af gylle minimeres. Gyllen suges op med pumper på lastbil. Der er derfor ingen risiko for utilsigtet start af stationære pumper.

Der er etableret en jordvold ved gyllebeholderne, således at et eventuelt uheld med udløb af gylle ikke når grøften bag ejendommen.

Alle beholdere ved undersøges jævnligt visuelt for brug, og den lovpligtige beholderkontrol udføres minimum hvert 10. år.

Der er ingen væsentlige ændringer i forhold til eksisterende miljøgodkendelse. Der er udarbejdet en beredskabsplan for St. Muregaard, der beskriver procedurer i forbindelse med uheld. Beredskabsplanen opdateres i forbindelse med den ansøgte udvidelse.

8 Egenkontrol

På ejendommen udføres egenkontrolprogram for dyrevelfærd i overensstemmelse med "Branchekode for dyrevelfærd i besætninger med svin". Branchekoden dækker gældende lovgivning samt svinebranchens egne krav og anbefalinger ift. dyrevelfærd og er godkendt af Fødevarestyrelsen. Programmet kontrolleres løbende af bedriftens dyrlæge.

På ejendommen udføres registreringer og procedurer, der følger af Code of Practice (COP), som er Danish Crowns regelsæt for svineproducenter.

Hvert tredje år udføres "DANISH-kontrol". DANISH er branchens egen kvalitetskontrol, der sikrer og dokumenterer, at alle danske svinebesætninger lever op til dansk lovgivning og branchens egne krav til dyrevelfærd. En uvildig certificeringsvirksomhed har ansvaret for at besøge og godkende alle danske

svinebesætninger. Alle besætninger besøges minimum hvert tredje år, hvor besætningen og dokumentationen for bedriften bliver gået igennem sammen med besætningsejeren.

Der gennemføres derudover egenkontrol iht. EU's "Branchekode for foderhygiejne".

Produktionskontrol (effektivitetskontrol) inkl. foderopgørelse udføres 4 gange årligt. Herudfra beregnes bl.a. fodereffektiviteten. Opdaterede foderoptimeringer udarbejdes løbende af konsulent.

Der føres logbog over flydelag på gyllebeholdere uden fast overdækning.

Energiforbruget kontrolleres månedligt og vandforbruget årligt.

På bedriften opbevares endvidere:
Gødningsplan.
Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:
Fakturaer på køb og salg af foder.

9 Husdyrbrugets ophør

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -tanke. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester mv., der kan tiltrække skadedyr.

Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlægget fjernes.

Der foretages en vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til henholdsvis forbrænding, genbrug eller deponi.

Gyllebeholderne vil eventuelt blive anvendt til husdyrgødning fra andre bedrifter. Hvis beholderne ikke skal anvendes til husdyrgødning, vil de blive helt tømt for husdyrgødning.

10 Vurdering af produktions miljøpåvirkning

10.1 Kvælstofpåvirkning

Produktionen på St. Muregaard påvirker miljøet med kvælstof fra husdyrgødningen. Teknik & Miljø har vurderet, om påvirkningen har negativ effekt på grundvandet, vandløb og søer. Vurderingen er foretaget på baggrund af beregninger udført i det lovbestemte elektroniske ansøgnings-skema om miljøgodkendelse jf. Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer. I relation til vandløb og søer, er der endvidere foretaget en vurdering ud fra kendskab til afstrømningsforhold til recipienterne og dræning af arealerne samt eksisterende data fra besigtigelser af søerne.

10.1.1 Overfladevand

Jævnfør afsnittet om kvælstofudvaskning ligger ingen af bedriftens udspretningsarealer i et område klassificeret som nitratklasse i forhold til overfladevand. Det vil sige, at udspretningsarealet ikke afvander til sårbare vandområder. Det er således ikke nødvendigt at stille særlige krav i forhold til beskyttelse af overfladevand.

10.1.2 Grundvand

34,53 ha af det ejede/forpagtede udspretningsareal er beliggende i nitratfølsomme grundvandsindvindingsområder. Hvis nitratkoncentrationen for ansøgt drift i disse områder ikke er større end 50 mg N/l, er beskyttelsesniveauet for nitrat i forhold til grundvandet overholdt. Hvis nitratkoncentrationen i ansøgt drift er større end 50 mg N/l, må der ikke være nogen merbelastning i forhold til nudrift på de arealer, der ligger i et nitratfølsomt område. Indsatsplanerne for de pågældende områder stiller ikke strengere krav end de generelle regler.

Nitratudvaskningen fra rodzonen beregnes automatisk i IT-ansøgnings-systemet på grundlag af de indtastede oplysninger om dyrehold og arealer. Udvasningen beregnes som et estimat af nitratkoncentrationen i ca. 1 meters dybde.

Det er beregnet, at nitratudvaskningen for St. Muregård ligger på værdier på henholdsvis 67, 71 og 95 mg nitrat/l på de forskellige arealer afhængigt af jordbundstyper. Nitratkoncentrationen på disse arealer er således større end 50 mg N/l. Der må derfor ikke være nogen merbelastning i forhold til nudrift på disse arealer.

Ansøger opfylder dette ved, at harmonikravet skærpes, så der i ansøgt drift kun udbringes 1,13 DE/ha som gennemsnit på bedriftens udspretningsarealer. Herved bliver merbelastningen på arealerne 0 mg N/l. Der stilles vilkår om det skærpede harmonikrav.

10.1.3 Vandløb og søer

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning til recipienterne. Søer og vandhuller er særligt følsomme over for tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme over for kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. Den atmosfæriske påvirkning er dog så begrænset i forhold til områdets små søer, at der kan ses bort fra denne.

For alle beskyttede vandhuller og søer i og ved udspretningsarealerne gælder, at de er omfattet af randzonenlovgivningens krav om dyrkningsfrie randzoner på 9 m. Alle udbringningsarealerne til St. Muregaard anvendes allerede til udbringning af husdyrgødning. Det er på denne baggrund Teknik & Miljø vurdering, at ingen vandhuller eller søer påvirkes væsentligt af den planlagte udvidelse på St. Muregaard.

Teknik & Miljø vurderer, at de berørte vandløbssystemer ikke vil blive påvirket af udvidelsen på St. Muregaard. Bortset fra en eventuel direkte tilledning fra dræn, er åstrækningerne beskyttet mod påvirkning af næringsrigt vand fra udspretningsarealerne, da overfladisk afstrømning ligesom for søerne vil blive tilbageholdt af bræmmer og randzoner. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste over for påvirkning af kvælstof.

10.2 Fosforudledning

Husdyrgødning indeholder fosfor. Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof, og ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning efter de gældende harmoniregler, vil der typisk blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne.

Samlet er det Teknik & Miljø's vurdering, at recipienterne i forhold til tab af fosfor ligger godt beskyttet, og derfor vurderes risikoen for fosfortab som værende minimal.

Endvidere skal nævnes, at ingen af udspretningsarealerne til St. Muregaard er beliggende i områder, der afvander til områder i Natura 2000-områder, som er overbelastede med fosfor. Derfor er der i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. til husdyrbrug ingen restriktioner i forhold til fosforbelastning på udspretningsarealerne.

Ansøger overholder BAT-emissionsniveauet for fosfor, se afsnit 13.4.

10.3 Ammoniakdeposition til naturarealer

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktioner kan give anledning til udslip af ammoniak og derfor påvirke særligt næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v.

10.3.1 Ammoniakpåvirkning fra produktionsanlægget

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

- 1) et krav om en begrænsning af ammoniakfordampningen, som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes (det generelle reduktionskrav), og
- 2) et krav om maksimal totaldeposition eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder.

Det generelle reduktionskrav:

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem i 2007. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser samt stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg.

Vedr. beregning af det generelle reduktionskrav ved en tillægsgodkendelse, fremgår følgende af Miljøstyrelsens vejledning:

Ved en tillægsgodkendelse skal den oprindelige nudrift fastholdes, så miljøvurderingen af tidligere godkendte stalde og stalde omfattet af tillægget behandles samlet. Dette er korrekt i forhold til øvrige miljøvurderinger, idet miljøvurderingen normalt skal foretages for alle ændringer og udvidelser i løbet af en 8 års periode.

Ammoniakreduktionskravet bliver dog i så fald umiddelbart beregnet forkert, idet tidligere godkendte stalde ikke vil have samme ammoniakreduktionskrav som stalde omfattet af et nyt tillæg. Konsekvenserne af dette skal derfor beregnes manuelt, hvor ammoniakreduktionskravet i de tidligere stalde baseres på de fastsatte vilkår beregnet ud fra normerne på det nye ansøgningstidspunkt.

Teknik & Miljø har derfor beregnet det generelle ammoniakreduktionskrav manuelt. I beregningen er der taget udgangspunkt i, at der i eksisterende stalde stilles et krav pr. dyr, som svarer til det, der blev godkendt i miljøgodkendelsen fra 2007 **men beregnet med nuværende normer**. For nye stalde og udvidelser/skift af dyretype i eksisterende stalde er der regnet med reduktionskravet på 30 %.

Talværdier er hentet fra nedenstående tabel fra scenarieskema 75009. Nudrift i scenarieskema 75009 svarer til eksisterende tilladte produktion ud fra miljøgodkendelsen fra 2007 men regnet med nye normer svarende til ansøgningstidspunktet for den ansøgning, der behandles nu.

Herunder ses skemaet fra scenarieskema 75009. Med rød ring er indringet de værdier, der er anvendt i beregningen af det generelle reduktionskrav. I kolonnen til højre ses de værdier, der er anvendt ved eksisterende stalde med eksisterende produktioner, idet værdierne her svarer til de værdier, der blev godkendt i miljøgodkendelsen i 2007. Hvor der er færre dyr i stalden i den verserende ansøgning end godkendt dengang, er værdien tilpasset dette ved udregning af forholdstal.

Værdierne i venstre kolonne er anvendt til nye stalde og nye/udvidede produktioner i eksisterende stalde. Her er der regnet med et reduktionskrav på 30 % af tabet fra referencestaldsystemet. I to tilfælde, hvor to tal er indringet i samme cirkel, er det differencen mellem de to tal, som der er regnet 30 % af (idet der er tale om udvidelser af eksisterende produktioner).

Tabel 9: Tabel fra scenarieskema 75009 i husdyrgodkendelse.dk med tal for ammoniaktab for denne enkelte stalde henholdsvis ved nudrift svarende til eksisterende tilladt produktion og ansøgt drift.

Resultat af beregninger af ammoniaktab på produktionsniveau

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
ST-259609	SvSo07	1282,29	1208,34	73,95	5,77%	243,87	-4,27	39,73	929,01
		1144,00	1078,03	65,97	5,77%	174,05	-3,04	35,23	871,78
ST-259610	SvSo09	612,00	578,89	33,11	5,41%	113,22	-2,02	23,37	444,32
		621,00	587,41	33,59	5,41%	0,00	0,00	23,15	564,25
ST-259611	SvSm01	822,93	665,12	157,81	19,18%	0,00	0,00	33,60	631,52
		822,93	665,12	157,81	19,18%	0,00	0,00	33,60	631,52
ST-259612	SvSm01	299,25	241,86	57,38	19,18%	0,00	0,00	12,22	229,65
		299,25	241,86	57,38	19,18%	0,00	0,00	12,22	229,65
ST-259613	SvSI02	136,41	112,16	24,25	17,78%	0,00	0,00	3,36	108,80
		68,20	56,08	12,13	17,78%	0,00	0,00	1,68	54,40
	SvSo07	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-259614	SvSo07	346,97	326,96	20,01	5,77%	0,00	0,00	10,43	316,53
		975,54	919,29	56,26	5,77%	0,00	0,00	29,33	889,95
ST-259615	SvSo01	869,94	819,78	50,17	5,77%	0,00	0,00	26,16	789,62
		595,89	470,78	125,11	21,00%	0,00	0,00	18,56	452,22
ST-259615	SvSI02	492,80	389,33	103,47	21,00%	0,00	0,00	15,35	373,99
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		68,20	56,08	12,13	17,78%	0,00	0,00	1,68	54,40
ST-259616	SvSo09	409,50	387,35	22,15	5,41%	0,00	0,00	15,27	372,08
		414,00	391,60	22,40	5,41%	0,00	0,00	15,44	376,17
ST-259617	SvSm01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-259618	SvSo07	550,70	445,09	105,60	19,18%	0,00	0,00	22,48	422,61
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum	Nudrift	37,71	35,54	2,17	5,77%	0,00	0,00	1,13	34,41
		5133,81	4583,79	550,02		357,09	-6,29	175,44	4057,55
	Ansøgt	5735,70	5092,88	642,83		174,05	-3,04	198,55	4723,33

Ammoniakreduktionskravet er beregnet som vist i nedenstående tabel.

Tabel 10: Forudsætninger for og beregning af det generelle reduktionskrav.

	Antal dyr nudrift	Antal dyr ansøgt	Andel af produktion i nudrift	Værdi for faktisk udledning nudrift (kg N/år)	Reduktionskrav (%)	NH3tab fra referencestaldsystem (kg N/år)	Reduktionskrav (kg N/år)
Eksisterende drægtighedsstald M5	510	455	0,89	929,01			828,8226
Eksisterende løbestald C1+D1, ind. opstaldning	237	196	0,83	452,22			373,9878
Eksisterende drægtighedsstald Q	388	346	0,89	889,95			793,6152
Eksisterende polte- og gyltestald	0	138			30% (tilladt udledning 70%)	346,97	242,879
Ny syge- og aflastningsstald (løbe-drægtig)	0	15			30% (tilladt udledning 70%)	37,71	26,397
Eksisterende farestald M2	680	680	1	444,32			444,32
Eksisterende farestald M2	0	10			30% (tilladt udledning 70%)	9	6,3
Eksisterende farestald H1+H2	455	455	1	372,08			372,08
Eksisterende farestald H1+H2	0	5			30% (tilladt udledning 70%)	4,5	3,15
Polte/slagtesvin i eksisterende stalde	640	320	0,5	108,8			54,4
Polte/slagtesvin i eksisterende stalde	0	320			30% (tilladt udledning 70%)	68,2	47,74
Smågrise i eksisterende stalde	19800	19800	1	631,52			631,52
Smågrise i eksisterende stalde	7200	7200	1	229,65			229,65
Smågrise i ny stald	0	13250			30% (tilladt udledning 70%)	550,7	385,49
Sum							4440,35

Det samlede reduktionskrav beregnes som det fremgår af tabellen til 4440,35 kg N/år. Samlet ammoniakemission fra stald og lager fra St. Muregaard er i ansøgt drift i alt 4.369,45 kg N/år, og kravet er derfor opfyldt.

Krav ved ammoniakfølsomme naturområder:

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori I-natur, kategori II-natur og kategori III-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori I-natur og kategori II-natur omfatter en forbudszone på 10 m samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori III-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Kategorisering og beskyttelsesniveau

Kategori I natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-07 kg N/ha/år afhængigt af andre husdyrbrugs beliggenhed i nærheden*.

Kategori II natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori III natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*) 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Kategori I-natur:

Nærmeste kategori I-natur er beliggende i Habitatområde 159 (Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne) mere end 4,7 km fra St. Muregaard. Totaldepositionen til habitatområdet er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,1 kg N/ha/år. Kravet til maksimal totaldeposition til kategori I-natur er dermed overholdt.

Kategori II-natur:

Nærmeste kategori II-natur er et overdrev (>2,5 ha) placeret ca. 1,2 km nordøst for St. Muregaard. Totaldepositionen til arealet er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,1 kg N/ha/år. Kravet til maksimal totaldeposition til kategori II-natur er dermed overholdt.

Kategori III-natur:

Kategori III-natur er mindre heder og overdrev samt moser og ammoniakfølsomme skove, hvor kommunen ud fra en konkret vurdering af områdets naturkvalitet og status i f.eks. kommuneplanen, kan stille krav om en maksimal merdeposition på ned til 1,0 kg N/ha/år.

Afstanden til nærmeste mose er ca. 450 m, og nærmeste overdrev er arealet nævnt oven for under kategori II-natur. Der er registeret potentielle ammoniakfølsomme skove i området omkring St. Muregaard. Den nærmeste skov, der i Miljøportalen er udpeget til at være potentiel ammoniakfølsom, er skoven placeret umiddelbart nord for staldanlægget. Endvidere er bl.a. skoven øst for og nordvest for St. Muregaard udpeget som potentielt ammoniakfølsom. Se nedenstående kortudsnit.

Figur 2: Kort med udpegede beskyttede naturarealer (§ 3-arealer). Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er mosen sydøst for St. Muregaard. Nærmeste overdrev og eventuelle heder er beliggende i større afstand fra St. Muregaard og er ikke med på kortudsnittet.

Figur 3: Kort med markering af udpegede potentielt ammoniakfølsomme skove.

Der er foretaget en beregning af ammoniakdeposition til mosen sydøst for St. Muregaard (scenarieskema 75866). Totaldepositionen til arealet er beregnet til 0,5 kg N/ha/år, og merdepositionen er beregnet til 0,2 kg N/ha/år (merdepositionen beregnet i forhold til godkendte drift pr. 1. januar 2007). For kategori III-natur kan

kommunen stille krav om en maksimal merdeposition på 1 kg N/ha/år. Da merdepositionen til mosen er under 1 kg N/ha/år, er kravet til maksimal merdeposition på et kategori III-areal således overholdt. Der er endvidere foretaget en supplerende beregning af merdeposition beregnet i forhold til nuværende tilladte produktion (scenarieskema 76072). Denne beregning viser, at merdepositionen i forhold til den nuværende produktion er 0,0 kg N/ha/år.

Der er foretaget en beregning af ammoniakdepositionen til skovene beliggende omkring St. Muregaard (scenarieskema 75866, merdepositionen beregnet i forhold til godkendte drift pr. 1. januar 2007). Der er regnet med ruhed "skov" for skovene og ruhed "ringe vegetation" for oplandet, og beregningerne beskriver således "worst case"-scenariet. Det er beregnet, at der til den sydligste rand af skoven umiddelbart nord for ejendommen vil være en merdeposition på omkring 17-19 kg N/ha/år. Totaldepositionen er beregnet til 30-32 kg N/år. Belastningen falder, jo længere væk man kommer fra ejendommen. Til skoven øst for St. Muregaard er der beregnet en merdeposition på 2,1 kg og en totaldeposition på 7,2 kg. Til skoven nordvest for St. Muregaard er der beregnet en merdeposition på 0,4 kg N/ha/år og en totaldeposition på 0,9 kg N/ha/år.

Der er endvidere foretaget en supplerende beregning af merdeposition beregnet i forhold til nuværende tilladte produktion (scenarieskema 76072). Denne beregning viser, at merdepositionen til skoven nord for ejendommen set i forhold til den nuværende produktion vil være på maksimalt 5,8 kg N/ha/år for den sydligste rand af skoven. Til skoven øst for St. Muregaard er den beregnede merdeposition set i forhold til nuværende produktion beregnet til 0,9 kg N/ha/år.

Idet beregningerne med udgangspunkt i nudrift pr. 1. januar 2007 viser, at skoven umiddelbart nord for og skoven øst for St. Muregaard vil få en merdeposition større end 1 kg N/ha/år, har Teknik & Miljø foretaget en konkret vurdering af disse skoves ammoniakfølsomhed.

Det fremgår af historiske kort, at der på disse arealer har været skov mindst tilbage til 1880'erne. Ud fra topografien og fugtighedsforholdene vurderes det, at skovene formodentlig heller ikke tidligere har været dyrket mark. Det vurderes derfor, at skovene i udgangspunktet skal kategoriseres som kategori 3-natur.

Teknik & Miljø har besigtiget skovene. Data fra besigtigelserne viser, at der ikke er registreret forekomst af naturskovsindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25, bort set fra én art, som ikke har en væsentlig definerende betydning for skovens naturværdi. Vegetationen i skovene består overvejende af planter, som optræder ved moderat til høj tilgængelighed af næringsstoffer. Skoven nord for St. Muregaard fremstår næringspåvirket og vurderes ikke at have en høj naturkvalitet. Skoven øst for St. Muregaard udgøres til dels af elle-askesump, som er en beskyttet naturtype, som kan have en høj naturkvalitet. Den merdeposition, skovene vil tildeles i ansøgt drift er set i forhold til den deposition, skovene modtager ved den nuværende produktion, forholdsvis begrænset, idet der er tale om en mindre udvidelse. Tålegrænsen for elle-askesumpen i skoven øst for St. Muregaard vurderes ikke at være overskredet. Teknik & Miljø vurderer på denne baggrund og iht. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at der ikke skal stilles krav vedrørende ammoniakdepositionen til skoven.

Notatet om Teknik & Miljø's vurdering af skovene indgår som bilag 3 til miljøgodkendelsen.

Det er på ovenstående baggrund Teknik & Miljø's vurdering, at den planlagte udvidelse på St. Muregaard ikke vil påvirke lokaliteter omkring St. Muregaard og deres naturindhold væsentligt.

10.3.2 Ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde er i udpræget grad et lokalt fænomen, som især afhænger af afstanden mellem udbringningsarealet og naturområdet samt husdyrgødningstype og udbringningsteknologi.

Ifølge Miljøstyrelsens "Vejledning om miljøregulering af husdyrhold" vil der ved udbringning af svinegylle som rågylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter.

Alle udbringningsarealerne til St. Muregaard anvendes allerede til udbringning af husdyrgødning og er godkendt til dette i den eksisterende miljøgodkendelse fra 2007. Gylle på ejede/forpagtede arealer vil kun blive udbragt med i gennemsnit 1,13 DE/ha (harmonikrav er normalt 1,4 DE/ha).

Søer og vandhuller beskyttes af randzonenlovgivningens krav om dyrkningsfrie randzoner på 9 m.

Til andre naturområder som skove, enge, moser mv., som ligger umiddelbart op af udspretningsarealerne, kan der være en ammoniakpåvirkning i kanten af området.

Det er Teknik & Miljø vurdering, at der ikke vil være tale om en øget påvirkning i forhold til nudrift, og at det således ikke vil give anledning til væsentlige påvirkninger eller tilstandsændringer.

Teknik & Miljø vurderer på den baggrund, at udbringning af gylle fra St. Muregaard ikke vil påvirke lokaliteter i nærheden af udbringningsarealerne og deres naturindhold væsentligt.

10.4 Påvirkning på Natura 2000-områder

Ifølge Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 408 af 01/05/2007 (habitatbekendtgørelsen) § 7 skal der, før der træffes afgørelse, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under "Kategori I-natur" ovenfor, er nærmeste Natura 2000-område Habitatområde 159 (Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne) beliggende mere end 4,7 km fra St. Muregaard og vil ikke blive påvirket af ammoniakudledning fra produktionsanlæggene.

Ingen af de ejede/forpagtede udbringningsarealer ligger i Natura 2000-område eller umiddelbart op ad Natura 2000-områder. Hvis dele af aftalearealerne ligger i eller umiddelbart op ad Natura 2000-områder vil det blive vurderet, om der vil kunne være en væsentlig effekt på natur i Natura 2000-området, og om der på den baggrund skal stilles vilkår til udbringning på arealerne.

Ifølge Miljøstyrelsens "Vejledning om miljøregulering af husdyrhold" vil der ved udbringning af svinegylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter.

Teknik & Miljø vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder hverken fra produktionsanlæggene eller fra udbringningsarealerne.

10.5 Påvirkning af Bilag IV-arter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 11, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV i alle livsstadier.

Teknik & Miljø har ikke kendskab til forekomst af Bilag IV-arter eller andre særligt beskyttede arter i området omkring St. Muregaard. Vurderingen er foretaget på baggrund af tilgængelige data over fund af arter (Naturdata i Danmarks Miljøportal).

Der er inden for 300 m af produktionsanlægget to små søer, som kan rumme bilag IV-arter som f.eks. padder. Skovene kan også være opholdssted for f.eks. padder en del af året. Generelt kan arter omfattet af Bilag IV som padder, markfirben og flagermus have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæg og udbringningsarealer. Idet den planlagte udvidelse som beskrevet tidligere ikke skønnes at påvirke lokaliteter omkring St. Muregaard og deres naturindhold væsentligt, vurderes udvidelsen heller ikke at påvirke området's potentiale som levested for Bilag IV-arter væsentligt.

De fleste søer og vandhuller beliggende i eller ved landbrugsarealer er næringsrige søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition. Søerne ved St. Muregaard fremtræder forholdsvis næringsrige.

Små søer og vandhuller, som er beliggende tæt på udbringningsarealerne, kan også være potentielle levesteder for Bilag IV-arter som padder. Søerne vil i forhold til ammoniakdeposition fra udbringning være beskyttet af kravet om randzoner på 9 m.

Teknik og Miljø vurderer, at Bilag IV-arter som løvfrøer og andre padder og deres yngle- og rasteområder ikke vil blive påvirket væsentligt af atmosfæriske kvælstofbidrag fra St. Muregaard, da søerne i forvejen er næringsrige, hvorfor det atmosfæriske kvælstofbidrag i den sammenhæng ikke vurderes at kunne medføre en væsentlig ændring i lokaliteternes tilstand.

Som beskrevet tidligere vurderes den planlagte udvidelse ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturtyper i området, hvorfor udvidelsen heller ikke generelt vurderes at påvirke området's potentiale som levested for Bilag IV-arter væsentligt.

Teknik og Miljø vurderer derfor, at Bilag IV-arterne og deres levesteder ikke trues af den ansøgte udvidelse.

11 Vurdering af ressourceforbrug og affaldshåndtering

Teknik & Miljø har på baggrund af oplysningerne om ressourceforbrug og affaldshåndtering vurderet, at der i forbindelse med driften på St. Muregaard er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelse af energi, vand og andre ressourcer optimeres, således at tabene til omgivelserne minimeres, samtidig med at produktionen kan foregå på et rentabelt niveau.

Med hensyn til affaldshåndtering vurderes det, at følges vilkårene 2.14.5 til 2.14.16 i den eksisterende miljøgodkendelse (se bilag 4), vil driften af St. Muregaard ikke medføre affaldsgener.

12 Vurdering af lugt-, støv-, støj-, flue-, transport- og lysgener

Den primære kilde til lugt fra dyrehold er staldventilation. Der foreligger kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtgener fra opbevaringsanlæg og lugtgener ved udbringning indgår således ikke i lugtberegningerne og reguleres derfor ved hjælp af generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af stalde og anlæg til opbevaring af husdyrgødning.

Lugtgenestandarderne med udgangspunkt i den nuværende og kommende produktion på St. Muregaard er beregnet både i henhold til FMK-vejledningen og i henhold til den nye lugtvejledning.

Lugtgeneberegningerne viser, at lugtgenekriterierne ifølge Lov 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt både i forhold til boliger i byzone, boliger i samlet bebyggelse og enkeltbeboelse i landzone.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen af dyreholdet på St. Muregaard ikke vil betyde væsentligt større gener for naboer i området omkring St. Muregaard. Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter af betydning i relation til lugtgener i området omkring St. Muregaard, idet der fra St. Muregaard er mere end 500 m og fra nabobeboelserne mere end 100 m til nærmeste naboejendom med et væsentligt husdyrhold. Derfor vurderer Teknik & Miljø, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Det skal dog nævnes, at der kan forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med udspreddning af husdyrgødning, men generne i forbindelse med dette vurderes ikke at blive øget væsentligt som følge af udvidelsen på St. Muregaard.

Med hensyn til støv- og støjgener er Teknik & Miljø's vurdering, at omboende ikke vil udsættes for væsentlige gener, idet støvgener i forbindelse med produktionen ofte kun vil forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt, at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling. Samlet vurderer Teknik & Miljø, at der ikke vil være væsentligt øgede støvgener som følge af udvidelsen.

Støj fra fodringsanlæg er begrænset, idet fodringsanlægget er placeret indendørs. Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Trafikken til og fra St. Muregaard går ad egen privatvej. Transporten til og fra St. Muregaard vil kun blive øget i mindre grad i forbindelse med udvidelsen, og Teknik & Miljø vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke vil være uacceptable støjgener for omkringboende forbundet med udvidelsen.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at der på tilfredsstillende vis i den eksisterende miljøgodkendelse er redegjort for, hvorledes fluer og andre skadedyr bekæmpes, således at gener heraf undgås. Endvidere er det Teknik & Miljø's vurdering, at følges vilkårene 2.12.1 og 2.12.2 i den eksisterende miljøgodkendelse (se bilag 4), burde der ikke opstå fluegener og rotteproblemer.

Teknik & Miljø vurderer, at anvendelse af lys i staldene og uden for bygningerne på St. Muregaard ikke vil medføre lysgener for omboende naboer, idet staldlyset normalt kun vil være tændt i dagtimerne, og der kun er begrænset udendørs lys, og på grund af bygningernes placering og afstand til naboerne (> 350 m).

13 Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse energiforbruget. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning (Teknologiblade). Teknologibladene indeholder ligeledes tal for miljø- og driftsøkonomi. De teknikker og teknologier, som er beskrevet heri, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier for relevante forureningsparametre, som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Anvendelse af teknikker, der er beskrevet i Miljøstyrelsens Teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og at teknikken kan anvendes på økonomisk mulige vilkår under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper om lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd m.v.

Teknik & Miljø har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på St. Muregaard: Energibesparende foranstaltninger, vandbesparende foranstaltninger, management, foderoplysninger, staldteknologi, gødningsopbevaringsanlæg og udbringningsteknik. I det efterfølgende gennemgås de enkelte punkter.

13.1 Energibesparende foranstaltninger

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 5.1.2.

Teknik & Miljø vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på St. Muregaard i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

13.2 Vandbesparende foranstaltninger

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 5.2.2.

Teknik & Miljø vurderer på den baggrund, at der anvendes BAT på St. Muregaard i relation til at reducere vandforbruget.

13.3 Management og Godt Landmandskab

Af ansøgningen om miljøgodkendelse fremgår følgende:

Alle svin tilses mindst én gang dagligt. Ved tilsynet foretages behandling af syge dyr, og dyr med behov for aflastning udtages og flyttes til syge- og aflastningsstier.

Ved det daglige tilsyn føres der optegnelser over døde dyr. Alle ind- og afgang af dyr registreres, og hændelserne føres ind i effektivitetskontrollen.

Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale med en dyrlæge. Der føres registreringer over alle medicinske behandlinger iht. lovgivningen. Ansatte, der arbejder med besætningen, og som udfører medicinske

behandlinger, har alle gennemgået det lovpligtige medicinbehandlingskursus eller havde mere end 6 måneders erfaring den 1. februar 2007. Der anvendes godkendte sporbare kanyler.

Der føres kontrol med foder og registreringer af foderforbruget. Data registreres i effektivitetskontrollen. Male-blandeanlægget samt fodringsanlægget kontrolleres og vedligeholdes løbende. Foderplaner og optimeringer udarbejdes sammen med konsulent.

Energi- og vandforbruget overvåges løbende. Energiforbruget kontrolleres 1 gang hver måned og vandforbruget 1 gang årligt.

Staldanlægget tilses dagligt, og der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Tilsvarende tilses driftsbygningerne og vedligeholdes ved behov.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af gødningsplan og gødningsregnskab.

Der er udarbejdet en beredskabsplan for St. Muregaard, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld er beskrevet. Beredskabsplanen opdateres årligt.

Teknik & Miljø vurderer, at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

13.4 Foderoplysninger

Der anvendes tørfoder i alle staldafsnit. Foderet er tilsat fytase, som øger tilgængeligheden af fosfor i foderet og dermed reducerer behovet for tilsat fosfor. Der anvendes desuden syntetiske aminosyrer, således proteinindholdet kan tilpasses svinenes behov bedst muligt.

Foderet hjemmeblandes og optimeres iht. de gældende normer. Der udarbejdes foderoptimeringer af en konsulent. Foderoptimeringerne revideres årligt eller efter behov. Der udarbejdes effektivitetskontrol med en opgørelse af foderet 4 gange om året.

Ejendommen bliver med denne miljøgodkendelse pålagt restriktioner i forhold til fodring. Der er stillet vilkår om foderoptimering, idet der er anvendt foderkorrektioner som virkemiddel til at nedsætte ammoniakfordampningen. Der stilles således vilkår om, at der i ved fodring af søerne maksimalt anvendes 130 g råprotein pr. FE. Fodring af smågrise og polte/slagtesvin pålægges ikke restriktioner.

Ansøger opfylder BAT-emissionsniveauet for fosfor. Beregningen af emissionsgrænseværdi for fosfor fra stald og lager fra St. Muregaard er foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledning fra maj 2011 med senere ændringer vedr. fosfor, og der er anvendt nugældende dyreenhedsberegning.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for fosfor er et niveau på 23,9 kg P/DE ab lager opnåeligt ved anvendelse af BAT for søer. Tilsvarende er for slagtesvin 22,3 kg P/DE og for smågrise 29,2 kg P/DE.

Tabel 11: Tabel til udregning af BAT-emissionsniveau for fosfor.

Eksisterende stalde	DE	Kg P ab lager/DE	Samlet
Søer	260,7	23,9	6230,7
Slagtesvin	7,88	22,3	175,7
Smågrise	179,5	29,2	5241,4
I alt	448,08		11.647,8

Emissionsgrænseværdien beregnes, som det kan ses af ovenstående tabel, til **11.647,8 kg P/DE ab lager**. I ansøgningskemaet er mængden af P ab lager beregnet til 11.550,9 kg P/DE ab lager. Det vejledende BAT-emissionsniveau er således overholdt uden, at der skal pålægges ejendommen restriktioner i forhold til fosforindholdet i foderet.

Teknik og Miljø vurderer, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til svin.

13.5 Staldteknologi

13.5.1 Gulvtype

De eksisterende smågrisestalde er indrettet som to-klimastald med delvist fast gulv. Den nye smågrisestald indrettes ligeledes som to-klimastald med delvist fast gulv, hvilket er BAT i henhold til Miljøstyrelsens teknologiblade i forhold til staldteknologi.

De eksisterende so- og poltestalde er indrettet med delvist fast gulv. Staldafsnittet med syge- og aflastningsstier indrettes med stier med delvist fast gulv til løsgående søer. Dette er ligeledes BAT i henhold til Miljøstyrelsens teknologiblade i forhold til staldteknologi.

13.5.2 Gyllekøling

Der er i eksisterende drægtighedsstald M5, eksisterende farestald M2 og eksisterende smågrisestald M1 i forvejen etableret gyllekølingsanlæg.

Køling af gylle er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade. Gyllekøling kan reducere ammoniakfordampningen fra gyllen i stalden, men effekten afhænger af staldtypen og af køleeffekten pr. m². Med baggrund i gennemførte forsøg er der opstillet følgende sammenhæng mellem køleeffekt og ammoniakreduktioner for stalde med traditionelt gyllesystem:

$$\text{Reduktion (\%)} = -0,004x^2 + x$$

hvor x = køleeffekt, W/m²

Ansøger har i sin ansøgning forudsat, at gyllekølingsanlæggets faktiske driftstid er 8000 timer om året, og at det reducerer ammoniakfordampningen fra stalden med 18 %, når det er i drift. Dette svarer til en ammoniakreduktion regnet over et helt år på 16,44 % (regnet som 8000 timer/8760 timer x 18 %).

For at opnå en reduktion af ammoniakfordampningen på 18 %, skal den gennemsnitlige specifikke køleeffekt være mindst 19,5 W/m². Den køleeffekt, som pumpen skal have for at yde dette, skal for drægtighedsstalden M1 være mindst 19,5 W/m² x 750 m² (arealet med køleslanger)/1000 = 14,63 kW. Den årlige køleydelse ved en faktisk driftstid på 8000 timer/år er for drægtighedsstalden således: 14,63 kW x 8000 timer/år = 117.000 kWh. Tilsvarende skal køleeffekten for farestalden M2 være mindst 19,5 W/m² x 400 m² (arealet med køleslanger)/1000 = 7,8 kW, og den årlige køleydelse ved en faktisk driftstid på 8000 timer/år er 7,8 kW x 8000 timer/år = 62.400 kWh. Og tilsvarende skal køleeffekten for smågrisestalden M1 være mindst 19,5 W/m² x 430 m² (arealet med køleslanger)/1000 = 8,39 kW, og den årlige køleydelse ved en faktisk driftstid på 8000 timer/år er 8,39 kW x 8000 timer/år = 67.080 kWh. Den samlede årlige køleydelse skal således være mindst 246.480 kWh.

Da effekt faktoren for varmepumper typisk ligger på ca. 3, hvilket vil sige, at der genereres tre gange så meget varme, som varmepumpen bruger i strøm, kan gyllekøling producere store mængder varme. Varmen kan anvendes til rumopvarmning mm. På St. Muregaard anvendes den producerede varme som beskrevet til opvarmning af bl.a. klimastalde til smågrise.

Gyllekøling medfører en reduktion i ammoniakemissionen fra stald afhængigt af dyrekategori og staldtype og køleeffekt. Som følge af et højere kvælstofindhold i gyllen ab stald forøges ammoniakemissionen fra lager og udbringning af gylle fra stalde med gyllekøling. Netto vil der dog stadigvæk være et højere kvælstofindhold i gyllen efter udbringning. Dette giver mulighed for at forøge markudbyttet, idet det forøgede indhold af kvælstof i gyllen er ammonium-N, der kan forventes at have en gødningseffekt svarende til handelsgødning.

Gyllekøling vurderes at være en robust teknik med en lang levetid, og anlægget kræver endvidere meget lidt vedligeholdelse.

13.5.3 Fravalg af forsøringsanlæg og luftrensning

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg med svin er også forsøringsanlæg og luftrensning.

Luftrensning vil betyde relativt store omkostninger pr. produceret enhed. Desuden vil luftrensning kræve løbende vedligeholdelse af teknikken samt driftsudgifter til el samt evt. syre (afhænger af hvilken type anlæg, der vælges).

Gylleforsuring vil også kræve en betydelig investering og efterfølgende driftsudgifter til el og syre samt vedligehold af teknikken til gylleforsøringsanlægget. Der kan desuden være lugtgener forbundet med drift af gylleforsøringsanlæg.

Begge teknologier er fravalgt, og ansøger har valgt at reducere ammoniakfordampningen fra produktionen ved brug af bl.a. gyllekøling, idet der i forvejen er etableret gyllekølingsanlæg i to af de eksisterende stalde. Endvidere er gyllekøling en mindre kompliceret, mere driftssikker og væsentligt billigere teknologi, og den producerede varme herfra kan anvendes blandt andet i smågrisestaldene.

13.5.4 Konklusion vedr. staldteknologi

Teknik & Miljø vurderer samlet set, at ansøger anvender BAT inden for staldteknologi.

13.6 Opbevaring/behandling af gødning

13.6.1 Opbevaring

Beholderne er udført af bestandige og for fugtighed vanskeligt gennemtrængelige materialer. Beholderne er udført således, at de kan modstå påvirkning fra bl.a. omrøring og tømning. Beholderne sikres flydelag ved at tilføre snittet halm eller lignende såfremt der opstår problemer med at sikre det naturlige flydelag. Der føres kontrol med flydelaget i henhold til lovgivningen.

Gyllen pumpes fra pumpebrønd til gyllebeholderen. Der er dykket indløb til beholderen, og denne er sikret mod tilbageløb. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol, som udføres minimum hvert 10. år.

13.6.2 Fast overdækning

Den største af gyllebeholderne på St. Muregaard (gyllebeholder L6: 4007 m³) har fast overdækning i form af en teltoverdækning. Den mindste gyllebeholder (L5: 500 m³) er overdækket med låg. De resterende to gyllebeholdere (L4 og L3, hver 1836 m³) har flydelag men er ikke overdækkede. Således opbevares 55 % af den mængde gylle, der opbevares på St. Muregaard, under fast overdækning.

Teltoverdækning af gyllebeholdere er på Miljøstyrelsens teknologiliste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen.

13.6.3 Gylleseparation

Der vil i ansøgt drift ikke blive anvendt gylleseparation på St. Muregaard.

13.6.4 Konklusion vedr. opbevaring/behandling af gødning

Teknik & Miljø vurderer samlet set, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning.

13.7 Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En stor del af de tiltag, der kan

reducere ammoniaktabet i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, er allerede implementeret via husdyrgødningsbekendtgørelsen, der fastsætter generelle regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes, samt via bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreader til gylle)
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer
- krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossent eller snedækket areal. Der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb og søer og op til 9 m, hvor der er randzoner.

Det er Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, er BAT i relation til udbringning af husdyrgødning. Der er derfor ikke efter Miljøstyrelsens opfattelse grundlag for at fastlægge vilkår begrundet i BAT i relation til udbringning af husdyrgødning.

Teknik & Miljø vurderer på den baggrund, at ansøger anvender BAT for udbringningsteknik

13.8 Samlede ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

Ud fra teknologibladene har Miljøstyrelsen vurderet, hvilken kombination af teknikker og teknologier der efter en nærmere række kriterier kan betegnes som værende BAT. Dette munder ud i, at der er fastsat vejledende emissionsgrænseværdier for relevante forureningsparametre, som er opnåelige ved anvendelse af BAT.

Beregningen af emissionsgrænseværdi for ammoniak fra stald og lager fra St. Muregaard er foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledninger fra maj 2011, og der er ved vægtkorrektioner anvendt normtal for 2014/15. For flere af de eksisterende staldanlæg gælder, at ammoniakemissionen allerede på ansøgningstidspunktet er mindre end værdierne angivet i tabel 2. Derfor anvendes for disse enten værdien for nyanlæg eller den faktiske emissionsværdi i overensstemmelse med noten under tabel 2 i BAT-vejledningerne. Forudsætninger for og beregning af BAT-emissionsgrænseværdien for ammoniak kan ses i Tabel 11 herunder.

Tabel 12: Forudsætninger for og beregning af BAT-emissionsgrænseværdi for ammoniakudledning.

	Antal dyr ansøgt som årsdyr/årsproduktion	Produktion i DE	Anvendt emissionsgrænseværdi (kgN/år)	Korrektion for afvigende vægt	Samlet korrigeret emissionsgrænseværdi
Eksisterende drægtighedsstald M5	455	72,2	1,82*	-	828,1
Eksisterende løbestald C1+D1, ind. opstaldning	196	31,1	1,74	-	341,04
Eksisterende drægtighedsstald Q	346	54,91	2,11	-	730,06
Eksisterende polte- og gyltestald	138	21,9	2,11	-	291,18
Ny syge- og aflastningsstald (løbe-drægtig)	15	2,38	1,771	-	26,565
Eksisterende farestald M2	690	46,93	0,75**	-	517,5
Eksisterende farestald H1+H2	460	31,28	0,75	-	345
Polte/slagtesvin i eksisterende stalde	640	7,88	0,35***	0,49#	109,828
Smågrise i eksisterende stalde	27000	120,4	0,0366****	0,9551##	943,83
Smågrise i ny stald	13250	59,09	0,0366	0,9551##	463,176
Sum					4.596,28

* Faktisk emission på ansøgningstidspunktet er 1,82 og dermed mindre end emissionsgrænseværdien for eksisterende stalde, som er 2,11. Værdien for ny stald kan udregnes som $2,53 \cdot 0,7$, hvilket giver 1,771. Der regnes derfor med den faktiske værdi på 1,82 kg N/år

** Udregnes en emissionsgrænseværdi for ny stald som $0,3 \cdot 2,53$ giver det en værdi på 0,759, hvilket er mere end værdien for eksisterende anlæg på 0,75. Derfor anvendes værdien for eksisterende anlæg.

*** Emissionsgrænseværdi for nyanlæg er 0,30, hvilket er mindre end den faktiske emission på 0,35. Der regnes derfor med den faktiske udledning.

**** Bat-værdi for nyanlæg er 0,0366, hvilket er mere end den faktiske emission på 0,03. Der regnes derfor med værdien for nyanlæg.

Korrektion for afvigende vægt polte/slagtesvin: $((106-75) \times (13,777+0,1731 \times (75+106)))/2852 = 0,49$

Korrektion for afvigende vægt smågrise: $((30-7,0) \times (13,777+0,1731 \times (30+7,0)))/486 = 0,9551$

I henhold til Miljøministeriets vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniak er et samlet emissionsniveau på 4.596,28 kg N pr. år således opnåeligt ved anvendelse af BAT.

Ifølge beregning i husdyrgodkendelse.dk er den samlede ammoniakemission på produktionsniveau i ansøgt drift 4423,95 kg NH₄-N pr. år. Ammoniakemissionen fra produktionen ligger derfor under den vejledende emissionsgrænseværdi.

Det generelle krav om, at ammoniakemissionen skal reduceres med 30 % i forhold til et fastlagt referencestaldsystem, er, som tidligere beskrevet, opfyldt.

På baggrund af ovenstående finder Teknik & Miljø, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt resurseforbruget fra anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jf. husdyrgodkendelseslovens § 19. Endvidere vurderer Teknik & Miljø, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

14 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier

St. Muragaard er placeret i landzone og i et område, som er udpeget som særligt landbrugsområde i henhold til kommuneplan 2009. Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet alle bygninger er opført i tilknytning til den eksisterende 4-længede gård og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed. Ejendommen ligger tilbagetrukket fra Bedegadevej, som er en offentlig vej, og hovedparten af ejendommen er ikke synlig fra Bedegadevej, idet gårdens produktionsanlæg vender mod øst og kun kan ses i begrænset omfang fra offentlig vej.

Teknik og Miljø vurderer, at forlængelsen af de to stalde og den valgte placering af den nye silo virker naturligt i forhold til de eksisterende bygninger, og at ejendommen stadig fremtræder som en samlet enhed. De nye byggerier vil ikke ændre væsentligt ved ejendommens fremtoning i landskabet, og ejendommen vil ikke blive et dominerende element i landskabet set fra Bedegadevej.

Teknik & Miljø vurderer, at alle afstandskrav til vandforsyning, vej og naboskel m.v. i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt. Teknik & Miljø vurderer endvidere, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt.

15 Vurdering af tiltag ved ophør af husdyrbruget

Tiltag ved ophør af husdyrbruget er beskrevet i afsnit 9.

Teknik & Miljø vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

16 Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse

16.1 Alternative løsninger

Ansøger ejer Østre Bedegadegård, og her kunne der opføres en ny smågrisestald. Dette vil dog ikke være hensigtsmæssigt, idet en opsplitting af smågrisefaciliteterne på to ejendomme vil give en ekstra transport af grise. Desuden vil det ikke være hensigtsmæssigt med henblik på pasning, at dyrene er placeret på to forskellige ejendomme.

Teknik & Miljø vurderer samlet set ikke foreslåede alternativ som værende bedre end det ansøgte projekt.

16.2 0-alternativ

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres. 0-alternativet er at bibeholde nuværende produktion på St. Muregaard.

Udvidelse af produktionen af smågrise betyder, at alle fravænnede grise kan opstaldes på ejendommen indtil en afgangsvægt på 30 kg. Hermed opnås en øget produktionssikkerhed, idet der ikke skal afsættes fravænnede grise. Samtidig opnås en forbedring af dyrevelfærd, idet der etableres ekstra kapacitet til syge- og aflastningsstier til både søer og smågrise.

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring St. Muragaard ikke øges yderligere. Det vil dog også betyde, at ansøger ikke kan lave de optimerede forhold, som vil give bedre produktionsbetingelser på ejendommen, herunder bedre dyrevelfærd.

Det er Teknik & Miljøs vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på St. Muragaard, ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet, er det Teknik & Miljøs vurdering, at udvidelsen på St. Muragaard ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring St. Muragaard end ved den nuværende produktion.

17 Samlet konkluderende vurdering

Den samlede ammoniakemission fra produktionen på St. Muregaard i ansøgt drift er beregnet til 4.423,95 kg N/år. Meremissionen i forhold til eksisterende tilladte produktion er beregnet til 366,4 kg N/år. Der er således tale om en begrænset merudledning set i forhold til nuværende produktion på ejendommen. Set i forhold til emissionen pr. 1. januar 2007, hvor den nuværende husdyrgodkendelseslov trådte i kraft, er der tale om en meremission på 1.897,91 kg N/år.

Kravet til 30 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen ved anvendelse af gyllekølingsanlæg og foderkorrektioner for sofodringen. Endvidere opretholdes fast overdækning på to gyllebeholdere. Desuden er kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Der er foretaget beregninger af ammoniakdepositionen til omkringliggende naturarealer. Anlægget på St. Muregaard er beliggende mere end 1 km fra ammoniakfølsomme naturområder i kategori I og II, og nærmeste beskyttede kategori III-natur er beliggende ca. 450 m fra St. Muregaard. Det er beregnet, at produktionen overholder kravene til deposition i disse områder, og det vurderes derfor, at ingen af de disse naturområder vil blive påvirket væsentligt af forøgelsen i ammoniakdeposition som følge af produktionsudvidelsen.

Skovene nord for og øst for St. Muregaard er udpeget som potentielt ammoniakfølsomme. Teknik & Miljø har vurderet skovenes ammoniakfølsomhed og beskyttelsesværdi ud fra skovenes historie, udpegninger, naturkvalitet og merdeposition af ammoniak i forhold til eksisterende belastning med ammoniak som beskrevet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Teknik & Miljø har på denne baggrund samlet vurderet, at der ikke skal stilles krav vedrørende ammoniakdepositionen til skovene, idet den merdeposition, skovene vil tildeles i ansøgt drift set i forhold til ammoniakdepositionen ved den nuværende produktion og set i forhold til skovenes naturkvalitet, ikke vurderes at have en væsentlig indvirkning på skovenes naturkvalitet.

Desuden vurderes vandmiljøet ikke at blive påvirket væsentligt af næringsbelastning fra overfladisk afstrømning.

Landskabeligt vurderes forlængelsen af de to stalde og den valgte placering af den nye silo at blive passet naturligt ind i forhold til de eksisterende driftsbygninger, således at de ikke vil blive dominerende i landskabet, og så de landskabelige værdier ikke tilsidesættes.

Med hensyn til nabogener er det Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring St. Muregaard end ved den nuværende produktion. Alle lugtgenegrænser er overholdt. Endvidere er der beskrevet og stillet vilkår, som sikrer, at de nødvendige foranstaltninger træffes ved ophør af driften på ejendommen, således at forureningsfare undgås.

Ses der på projektets kortsigtede såvel som langsigtede virkninger på miljøet vurderes disse ikke at være af væsentlig betydning. Teknik & Miljø har vurderet, at ammoniakemissionen fra St. Muregaard ikke vil have en væsentlig indvirkning på naturområderne hverken på kort eller lang sigt.

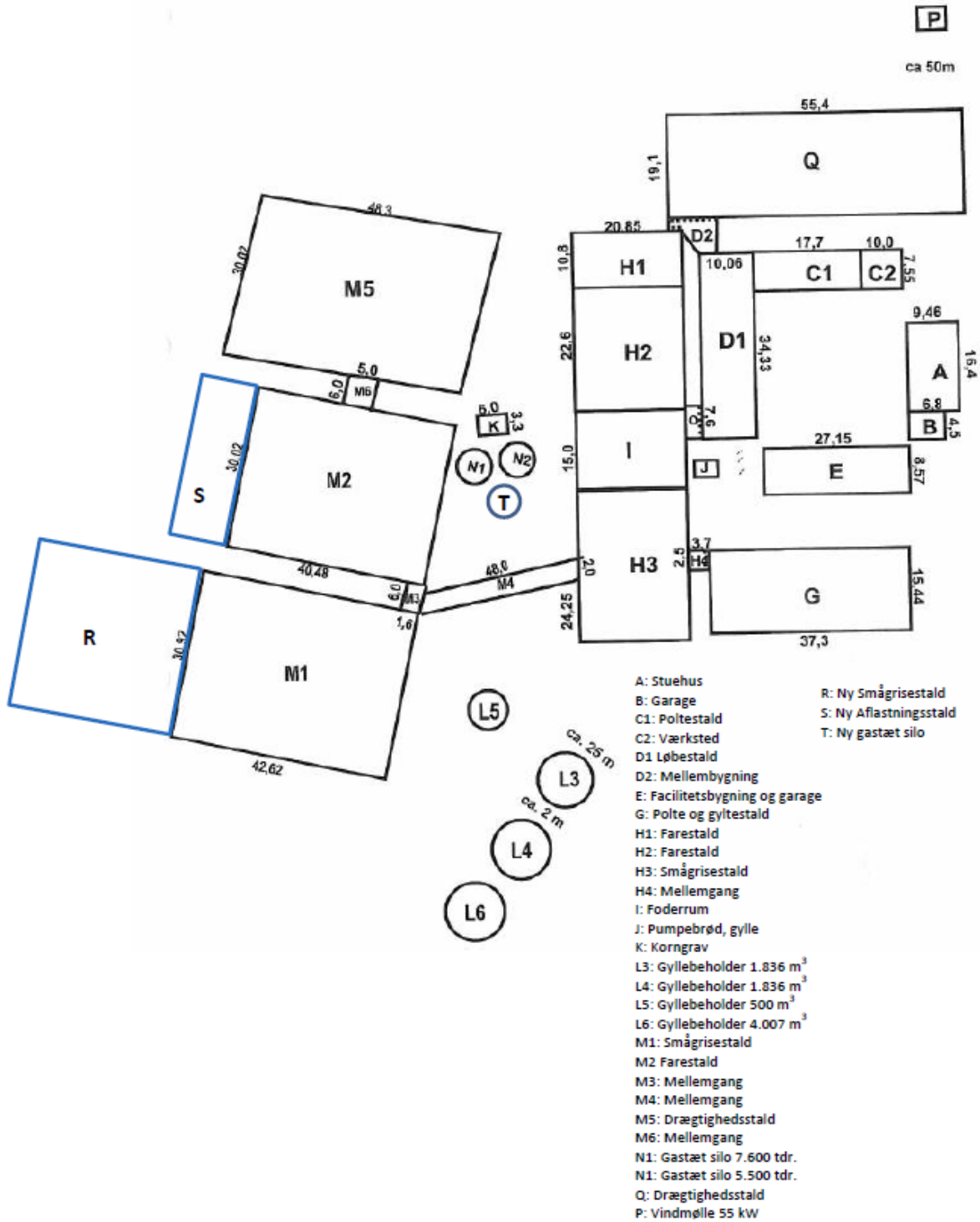
Med hensyn til udspretningsarealernes placering ligger en mindre del i nitratfølsomme grundvandsområder. De nitratfølsomme grundvandsområder beskyttes ved, at der kun i gennemsnit udbringes 1,13 DE/ha mod normalt 1,4 DE/ha. Beregningerne viser, at merudvaskningen herved vil være 0 mg N/liter, og udvidelsen vil således ikke afstedkomme en øget udvaskning af nitrat fra rodzonen. Ingen af udspretningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme områder i forhold til overfladevand (nitratklasse-områder) eller i fosforbelastede områder.

Samlet set vurderer Teknik & Miljø, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøgeren truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Teknik & Miljø vurderer, at indretning og drift af

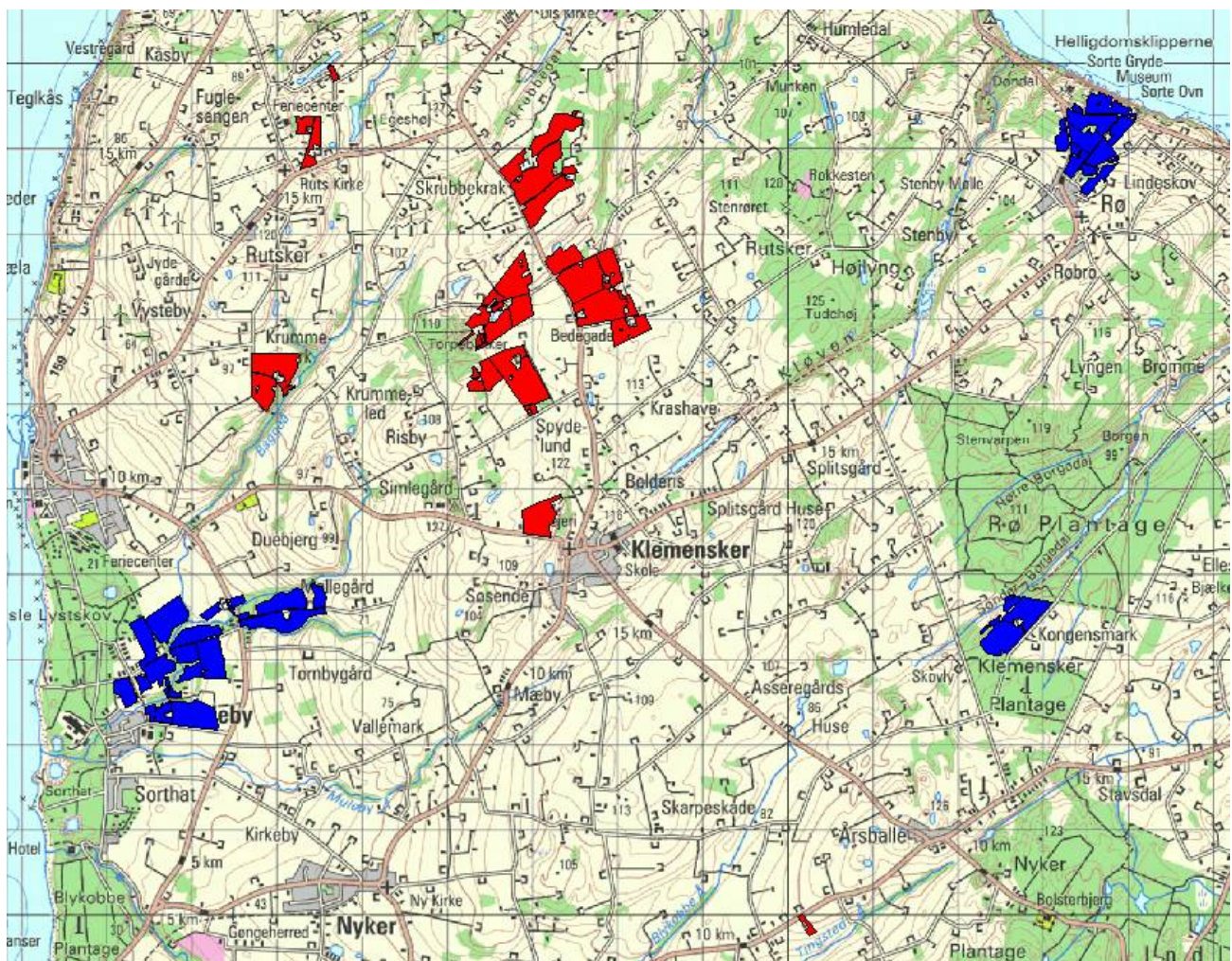
husdyrbrugt, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Bilag 1: Anlægstegning

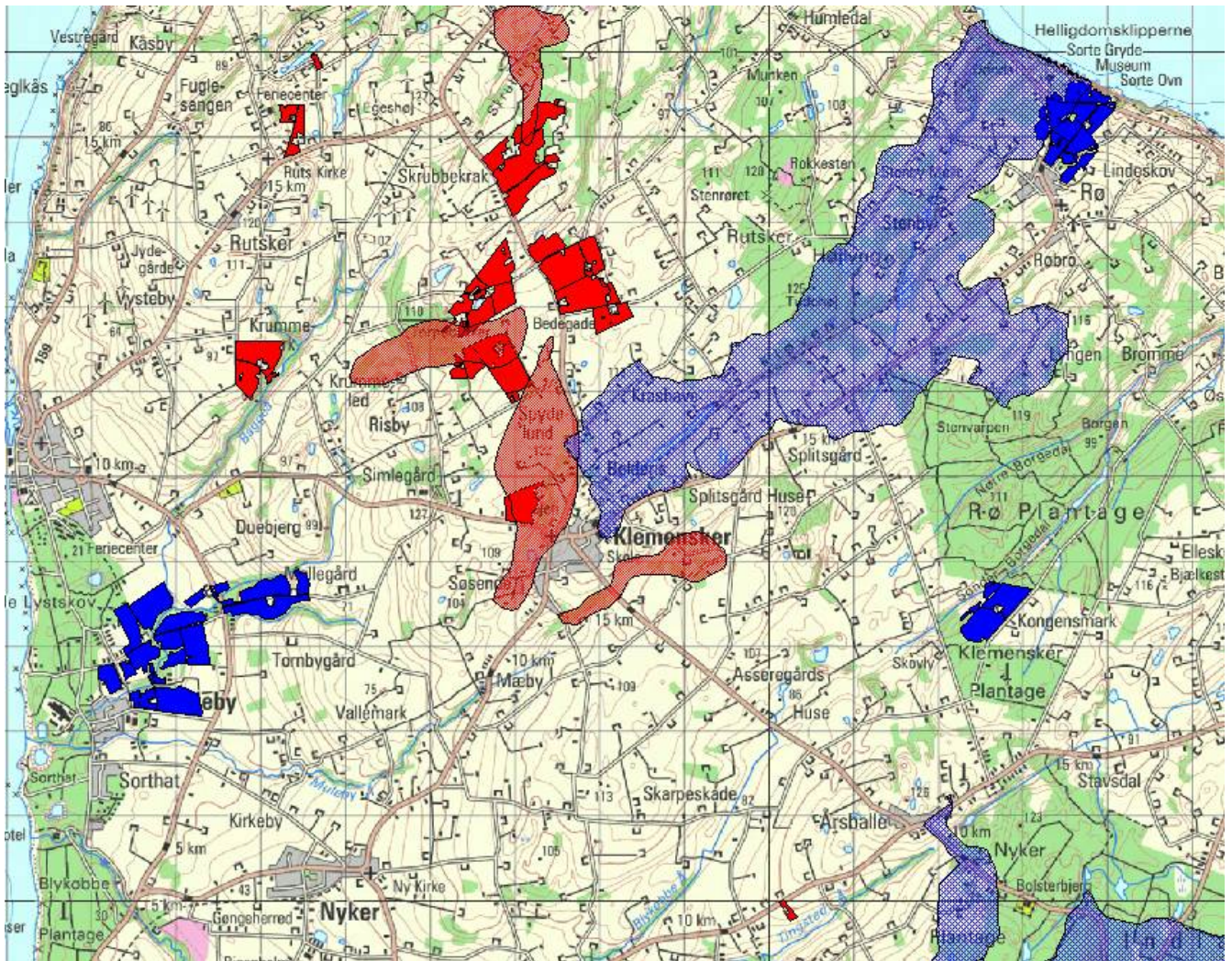
Anlægstegning St. Muregaard

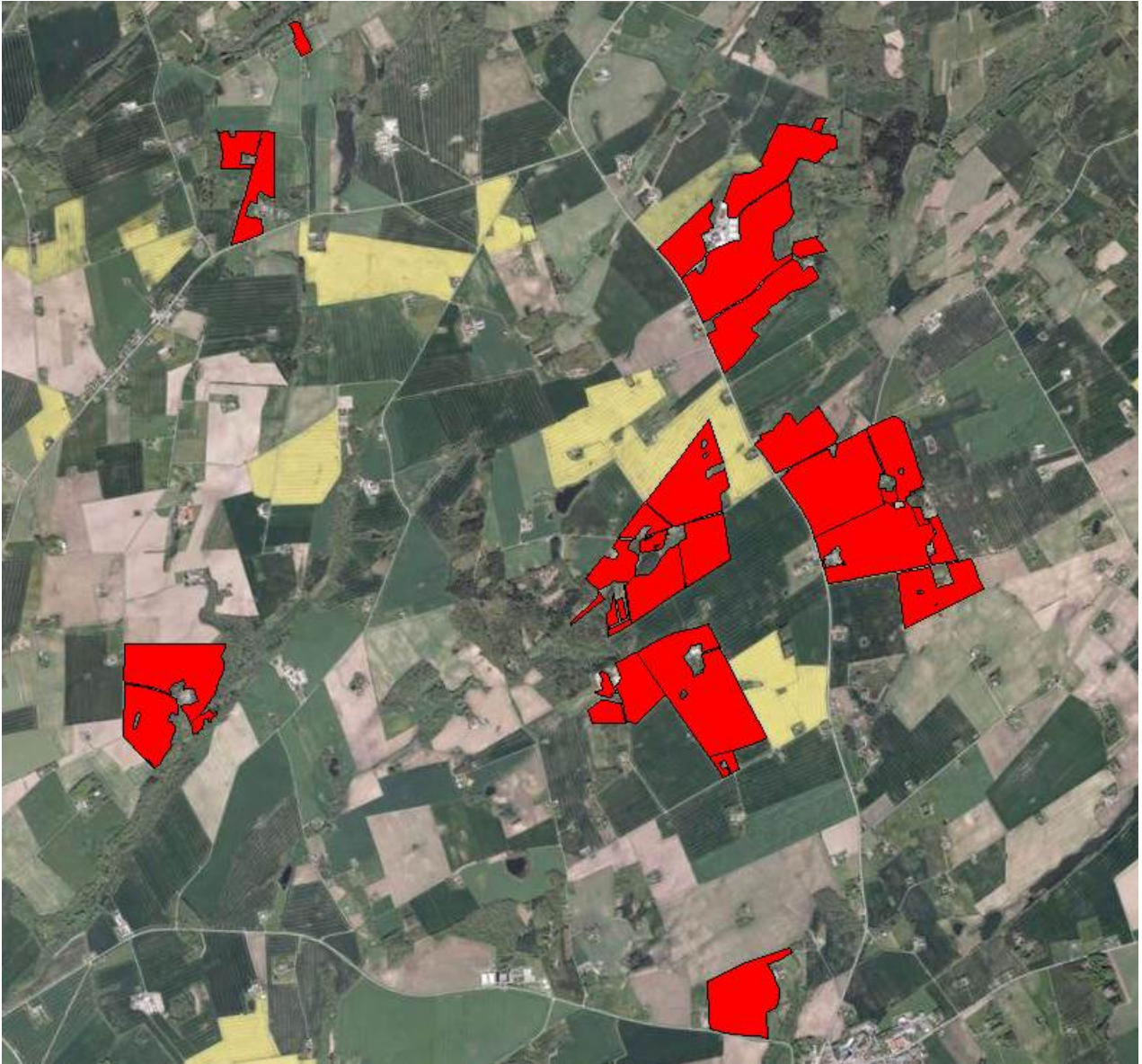
Bilag 2: Udbringningsarealer

Figur 4: Oversigtskort over udbringningsarealer til husdyrgødning. Med rød er vist ejede/forpagtede arealer og med blå aftalearealer.

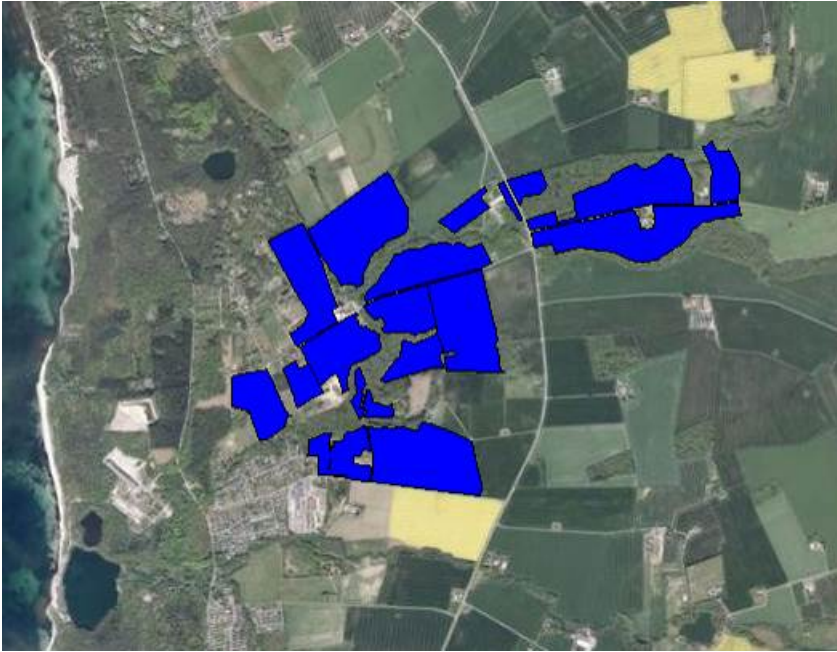
Figur 5: Oversigtskort som ovenfor, men med rød er markeret nitratfølsomme grundvandsområder og med blå områder udpeget som nitratklasse 1.

Figur 6: Ejede/forpagtede arealer 1 (nord).

Figur 7: Ejede/forpagtede arealer 2 (syd) – kun det sydligste areal er ikke med på Figur 6.

Figur 8: Aftalearealer ved Baggårdsvej 6. OBS - kun arealerne, som vises på kortet er godkendt til at modtage hsdyrgødning fra St. Muregaard. Gylle fra St. Muregaard må således ikke udbringes på Baggårds arealer ved Dammegårdsvej (ikke vist på kortet).

Figur 9: Aftalearealer ved Kongensmark 3.

Figur 10: Aftalearealer ved Lindeskovvej 11.

Bilag 3: Vurdering af skov ved St. Muregaard

NOTAT

Bornholms Regionskommune
Teknik og Miljø
Skovløkken 4, Tejn
3770 Allinge
CVR: 26 69 63 48

25. marts 2015

Vurdering af skov ved St. Muregaard

I forbindelse med en ansøgning om udvidelse af svineproduktionen på St. Muregaard, har Teknik & Miljø set på skovene beliggende umiddelbart nord for og øst for St. Muregaard, som er udpeget som potentielt ammoniakfølsomme, med henblik på at afklare, om skovene falder ind under kategori III-natur jf. bekendtgørelsen om godkendelse af husdyrbrug.

Såfremt skovene er at betragte som kategori III-natur (ammoniakfølsom skov), kan der stilles krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan dog acceptere et højere niveau, men ikke skærpe til et lavere niveau.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder følgende:

En skov betegnes som ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Der er i husdyrgodkendelse foretaget beregninger af ammoniakdeposition til skovene udpeget som potentielt ammoniakfølsomme omkring St. Muregaard. Det fremgår heraf, at skove som vil få en merbelastning på mere end 1 kg N/ha/år (beregnet i forhold til nudrift pr. 1. januar 2007) er skoven beliggende umiddelbart nord for St. Muregaard og skoven beliggende øst for St. Muregaard. Det er derfor disse to skove, der behandles i dette notat.

Figur 11 Luftfoto over skov nord og øst for St. Muregaard, som er markeret som potentielt ammoniakfølsom på Miljøportalen, og som ifølge ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk vil få en merbelastning på mere end 1 kg N/ha/år i forhold til nudrift regnet som nudrift pr. 1. januar 2007.

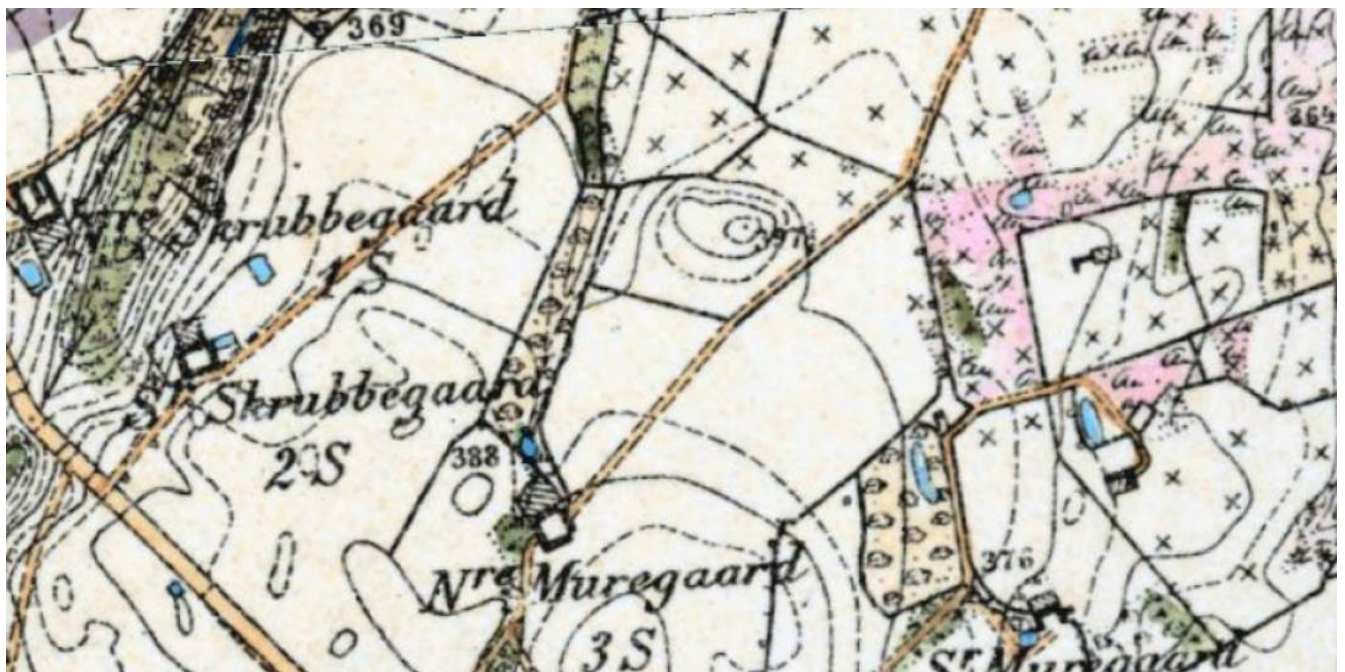
Skovens historie

Som det fremgår af nedenstående historiske kort, har der været skov på arealet såvel i 1930'erne som i 1880'erne. Det er vanskeligt ud fra Videnskabernes Selskabs kort fra 1805 at afgøre, om der var skov på de pågældende arealer på daværende tidspunkt. På Miljøministeriets Digitale Naturkort til et grønt Danmarkskort er arealerne imidlertid ikke udpeget som arealer med lang skovkontinuitet (over 200 år), og dette kort er baseret på Videnskabernes Selskabskort. Herudfra kan det konkluderes, at der har været skov på arealerne i minimum ca. 130 år men formodentlig mindre end ca. 200 år.

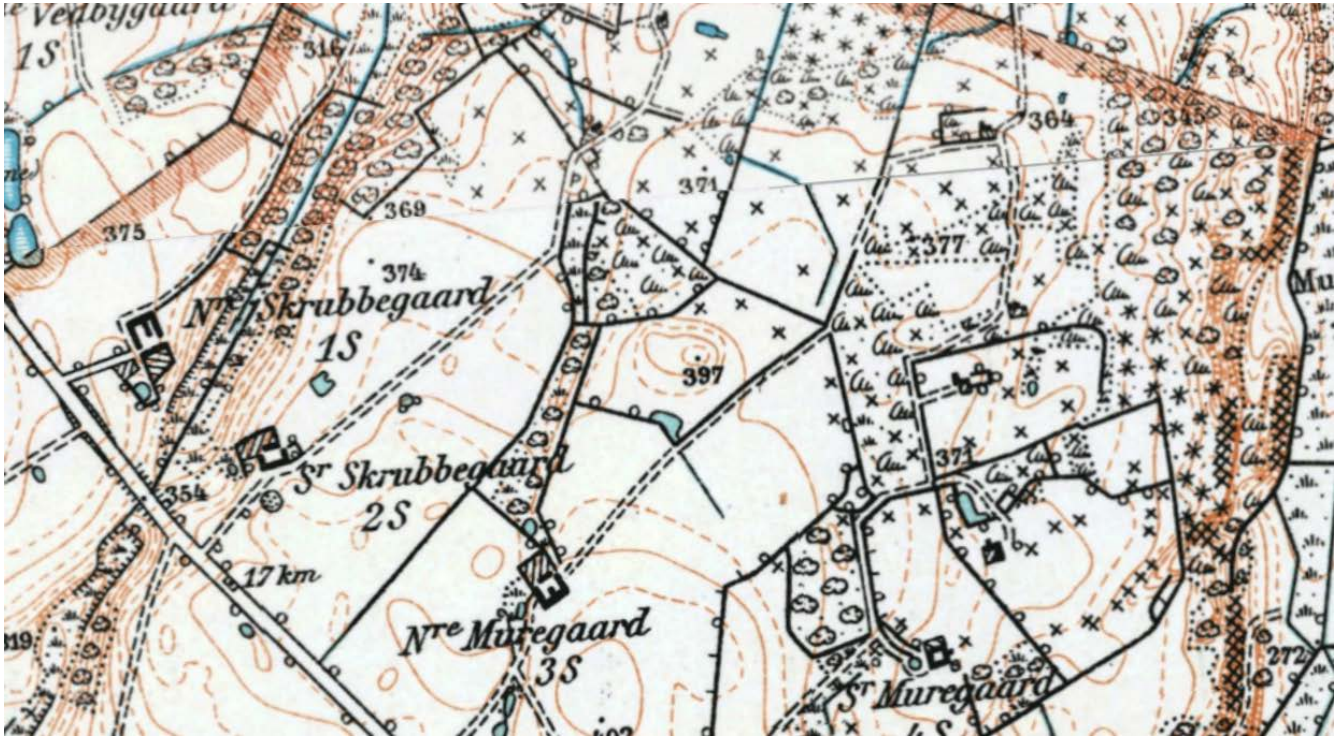
Skoven kan også være groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev. Det er i dette tilfælde ud fra de historiske kort ikke muligt at se, hvad der eventuelt har været på arealerne, før der kom skov. Skoven nord for St. Muregaard ligger i en slugt omkring en lille grøft/vandløb. Ud fra topografien vurderes det, at dette areal ikke har været dyrket mark. Skoven beliggende øst for St. Muregaard ligger på et ret fladt areal men en stor del af arealet er fugtigt/vådt, hvilket kan tyde på, at det ikke har været dyrket mark tidligere.

Figur 12 Videnskabernes selskabskort fra 1805.

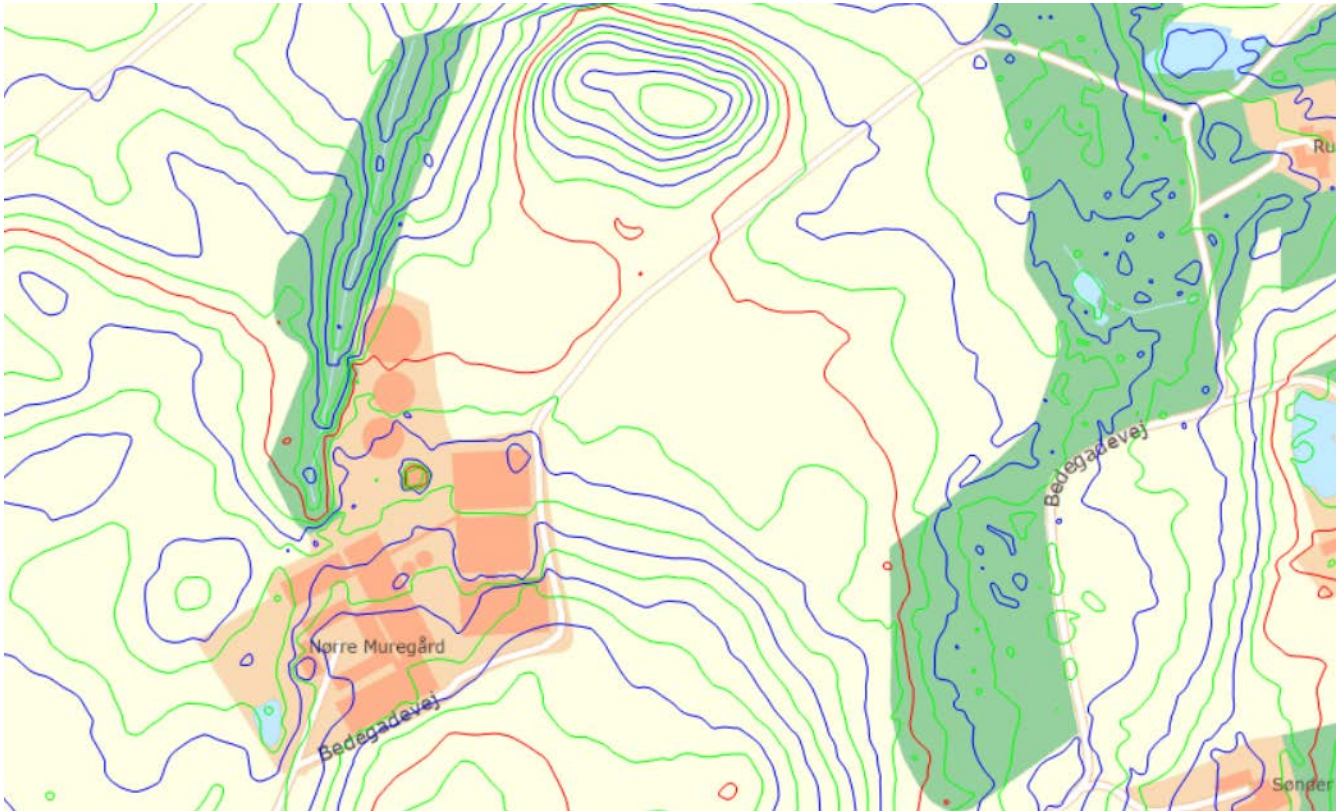
Figur 13 Generalstabens kort 1883-1887.

Figur 14 Geodætisk kort fra 1930'erne.

Figur 15: Skov med lang skovkontinuitet (skov i minimum 200 år), fra Miljøministeriets Digitale Naturkort til et grønt Danmarkskort. Til korttemaet er anvendt Videnskabernes Selskabs kort over, hvor der var skov omkring skovminimum, typisk i 1780erne. Dette er sammenlignet med kort over nuværende skove. Skove, som er med på begge kort, er udpeget som skov med lang skovkontinuitet.

Figur 16 Højdekurver i området ved St. Muregaard.

Beskrivelse af skovens vegetation

Skoven nord for St. Muregaard er besøgt af Teknik & Miljø den 4. oktober 2006 og igen den 26. juni 2014. Skoven øst for St. Muregaard er besøgt af Teknik & Miljø den 5. september 2006 og igen den 25. marts 2015.

Skov nord for St. Muregaard er en skovbræmme langs en dybtliggende å/grøft. Skoven domineres hovedsagligt af ask og el. Jordbunden er leret. Udbredt krat som underskov, men der også lysninger med bl.a. stor nælde og mjørdurt. Skoven fremstår næringspåvirket. Skoven har nogen lighed med habitatskovnaturtypen 91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld. Af karakteristiske træarter for typen er fundet rød-el, ask og dun-birk. Af karakteristiske arter for urtefloraen er der fundet skov-star og stor nælde. Endvidere er der tidligere fundet kvalkved og vorterod. Skoven har således en vis lighed med habitatnaturtypen men er ikke et veludviklet tilfælde. Vegetationen på lokaliteten præges hovedsageligt af kvælstoftolerante og kvælstofelskende arter, dog forekommer der enkelte indslag af planter som foretrækker mindre næringsrige forhold.

Skoven øst for St. Muregaard er fugtig og domineres af asketræer med noget rød- og hvidtjørn. Skoven er tæt og tilgroet, bundvegetationen domineres af alm. mjørdurt og brombær, og skoven er svært fremkommelig. Også en del af denne skov har nogen lighed med habitatskovnaturtypen 91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld. Der skønnes dog ikke at være vandbevægelse på arealet. En del af arealet kan karakteriseres som aske-ellesump og er, hvis arealet er over 2500 m², omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttet mose. Af arter, som er karakteristiske for naturtypen elle-askesump er bl.a. registreret rød-el, ask, almindelig mjørdurt og akselblomstret star (formodentlig, kun bestemt vegetativt) samt skov-star, engnellikerod, stor nælde og vorterod. Der er endvidere meget mos i skovbunden og et par væltede træer.

Artslisterne for skovene fremgår sidst i notatet. Der er i skoven nord for St. Muregaard fundet én art fra listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove (Bjerg-ærenpris). Det skønnes dog ikke, at arten har en væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. I skoven øst for St. Muregaard er der ikke fundet arter fra listen.

Figur 17 Billede fra besigtigelse af skov nord for St. Muregaard.

Figur 18 Billede af elle-askesump i skoven øst for St. Muregaard.

Figur 19: Billede fra skoven øst for St. Muregaard, her eksempel på den kraftige vækst af brombær.

Vurdering af skovens ammoniakfølsomhed

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder som før beskrevet følgende:

En skov betegnes som ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Ud fra de tilgængelige historiske kort kan det ikke fastslås, at der skulle have været skov på arealerne i 200 år. Dog er der skov på de historiske kort tilbage til 1883-87. Det kan ikke af kortene ses, om arealerne tidligere har været natur som hede, mose eller overdrev, eller om de har været dyrket. Arealet nord for St. Muregaard har formodentlig ikke været dyrket på grund af topografien. Arealet øst for St. Muregaard er et fugtigt areal, som muligvis af den grund ikke har været dyrket.

Der er fundet én art, som er medtaget på listen brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove. Arten vurderes på baggrund af besigtigelsen ikke at have en væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom, når blot et af kriterierne er opfyldt. I dette tilfælde vurderes kriteriet om, at arealet ikke har været dyrket, formodentlig at gælde for begge skove.

Vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten

Hvis en skov er omfattet af kriterierne for ammoniakfølsom skov, skal kommunen afklare, om området er en del af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Som grundlag for denne afklaring skal kommunen inddrage alle fire følgende kriterier:

- *det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,*
- *om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,*
- *det aktuelle naturområdes naturkvalitet og*
- *kvælstofbidrag til området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.*

Kriterierne inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.

Status i kommuneplanen mv.

Skovene ved St. Muregaard er i kommuneplan 2009 omfattet af en udpegning som særligt naturområde. De særlige naturområder omfatter Natura 2000-områder, fredskovsarealer, fredede områder, vildtreservater, beskyttede § 3-naturtyper samt strandbeskyttelseszonen. Skovene ved St. Muregaard er omfattet af udpegningen, da de er fredsskov. Udpegningen siger ikke noget om naturkvaliteten i området. Skoven er ikke beliggende i et område udpeget som kulturmiljøområde.

Fredning, naturplejeindsats mv.

Skovene er ikke omfattet af nogen fredning. Skovene er ikke omfattet af en handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats.

Skovens naturkvalitet

Der er i skoven nord for St. Muregaard fundet én art, som er medtaget på listen brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove. Arten vurderes ikke at have en væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. I skoven øst for St. Muregaard er der ikke fundet arter fra listen. Artssammensætningen består generelt overvejende af planter, som optræder ved moderat til høj tilgængelighed af næringsstoffer. Skoven nord for St. Muregaard fremtræder i nogen grad næringspåvirket. Dele af skoven øst for St. Muregaard er elle-askesump, som har positive strukturer i form af bl.a. en naturlig fugtig/våd bund med tilhørende fugtighedsvegetation samt væltede træer og præg af urørt skov/ekstensiv skov, men samtidig negative strukturer i form af, at underskoven er domineret af brombær og visse steder af høje næringsrige urter, særligt ud mod marken mod vest. Elle-askesump er beskyttet som naturtype. Det er en relativt almindelig naturtype, dog er gamle forekomster sjældne (kilde: DMU-rapport nr. 727).

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Skovene påvirkes allerede af kvælstofbidrag fra produktionen på St. Muregaard, hvor der har været svineproduktion i en årrække. Nærmeste husdyrproduktion (ca. 120 DE) er beliggende 500 m vest for skoven ved St. Muregaard og knap 900 m fra skoven øst for St. Muregaard og vurderes ikke at påvirke skovene udover dens bidrag til baggrundsbelastningen. Der er ikke andre større husdyrproduktioner i området. Skovene påvirkes dog af markbidrag fra markerne omkring skovene.

Baggrundsbelastningen af N-komponenter er for Bornholms Regionskommune 13,5 kg N/ha/år ifølge DCEs (Nationalt Center for Miljø og Energi) tal for 2012 se http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/depositiontables.asp?period=2012&water=kommuner&Select=Vis+tabel

Samlet vurdering

Teknik & Miljø vurderer ud fra besigtigelserne, at skoven nord St. Muregaard, selv om den har en lang historie, og selv om den har præg af 91E0 Elle- og askeskov, ikke har en høj naturkvalitet af særlig regional eller lokal naturinteresse, bl.a. fordi den i forvejen fremstår næringspåvirket. Beregninger i husdyrgodkendelse.dk viser, at den sydlige del af skoven ved den ansøgte produktion vil få en totaldeposition på 30-32 kg N/ha/år. Heraf vil omkring 17-19 kg N/ha/år være en merdeposition i forhold til godkendt drift pr. 1. januar 2007, mens merdeposition i forhold til nuværende godkendte produktion er på maksimalt 5,8 kg N/ha/år. Baggrundsdepositionen på Bornholm er opgjort til 13,5 kg N/ha/år. Depositionen aftager, jo længere nord på, man kommer. Idet skoven ikke vurderes at have en høj naturkvalitet, vurderer Teknik & Miljø iht. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at der ikke skal stilles krav vedrørende ammoniakdepositionen til skoven. Endvidere er totaldepositionen til skoven i forvejen høj (når baggrundsbelastningen indregnes ca. 40 kg N/ha/år), og det vurderes derfor og på baggrund af skovens artssammensætning, at merdepositionen i forbindelse med udvidelsen vil have en begrænset yderligere indvirkning på skoven.

I skoven øst for St. Muregaard udgøres en del af elle-askesump, som er en beskyttet naturtype. Skoven har en lang historie og flere positive strukturer, men er samtidig præget af negative strukturer som meget brombær, og nogen steder er bundvegetationen domineret af næringsrige urter. Beregninger i husdyrgodkendelse.dk viser, at skoven ved den ansøgte produktion vil få en totaldeposition på maksimalt 7,2 kg N/ha/år. Heraf vil omkring 2,1 kg N/ha/år være en merdeposition i forhold til godkendt drift pr. 1. januar 2007, mens merdeposition i forhold til nuværende godkendte produktion er på maksimalt 0,9 kg N/ha/år. Depositionen aftager mod øst ind i skoven. Moser har tålegrænser på op til 25 (30) kg N/ha/år, og ellesumpe vil typisk ligge i den høje ende. Baggrundsdepositionen på Bornholm er opgjort til 13,5 kg N/ha/år. Depositionen til skoven øst for St. Muregaard vil i ansøgt drift udgøre maksimalt 20,7 kg N/ha/år, og tålegrænsen vurderes derfor ikke at være overskredet. Teknik & Miljø vurderer på denne baggrund og iht. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at der ikke skal stilles krav vedrørende ammoniakdepositionen til skoven.

Artslister

Artslisten for skoven nord for St. Muregaard fra besigtigelsen 26. juni 2014 ses herunder.

Dansk navn	Latinsk navn	Ellenbergværdi for kvælstof
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Ahorn	7
<i>Alnus glutinosa</i>	Rød-El	x
<i>Anemone nemorosa</i>	Hvid Anemone	x
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Vild Kørvel	8
<i>Carex sylvatica</i>	Skov-Star	5
<i>Circaea lutetiana</i>	Dunet Steffensurt	7
<i>Crataegus laevigata</i>	Alm. Hvidtjorn	5
<i>Crataegus monogyna</i>	Engriflet Hvidtjorn	4
<i>Dactylis glomerata</i> ssp. <i>Glomerata</i>	Alm. Hundegræs	6
<i>Deschampsia caespitosa</i>	Mose-Bunke	
<i>Dryopteris filix-mas</i>	Alm. Mangeløv	6
<i>Epilobium montanum</i>	Glat Dueurt	6
<i>Equisetum arvense</i>	Ager-Padderok	3
<i>Filipendula ulmaria</i>	Alm. Mjødurt	5
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	
<i>Galium aparine</i>	Burre-Snerre	
<i>Geranium dissectum</i>	Kløftet Storkenæb	5
<i>Geranium robertianum</i>	Stinkende Storkenæb	7
<i>Geum rivale</i>	Eng-Nellikerod	4
<i>Geum urbanum</i>	Feber-Nellikerod	7
<i>Glyceria fluitans</i>	Manna-Sødgræs	7
<i>Lapsana communis</i>	Haremad	7
<i>Lolium perenne</i>	Alm. Rajgræs	7
<i>Medicago lupulina</i>	Humle-Sneglebælg	x
<i>Oxalis acetosella</i>	Skovsyre	6
<i>Poa nemoralis</i>	Lund-Rapgræs	4
<i>Poa trivialis</i>	Alm. Rapgræs	7

<i>Polygonatum multiflorum</i>	Stor Konval	5
<i>Prunus avium</i>	Fugle-Kirsebær	5
<i>Quercus robur</i>	Alm. Eg	x
<i>Ranunculus repens</i>	Lav Ranunkel	7
<i>Ribes spicatum</i>	Vild Ribs	7
<i>Rosa canina ssp. Canina</i>	Glat Hunde-Rose	
<i>Rubus idaeus</i>	Hindbær	6
<i>Rubus sect. Rubus</i>	Brombær	
<i>Sambucus nigra</i>	Alm. Hyld	9
<i>Solanum dulcamara</i>	Bittersød Natskygge	8
<i>Sorbus aucuparia</i>	Alm. Røn	x
<i>Stellaria holostea</i>	Stor Fladstjerne	5
<i>Taraxacum sp.</i>	Mælkebøtte	
<i>Urtica dioica</i>	Stor Nælde	9
<i>Veronica montana</i>	Bjerg-Ærenpris	6
<i>Viola reichenbachiana</i>	Skov-Viol	6

Herudover er der ved besigtigelsen i 2006 fundet dunbirk, benved, japan-pileurt, skov-storkenæb, kæmpebjørneklo, alm. gedeblad, eng-rapgræs, mirabel, nyrebladet ranunkel, vorterod, korbær og kvalkved.

Skoven øst for St. Muregaard blev besøgt den 25. marts 2015. Der blev fundet hvid (formodentlig) anemone, ask, mosebunke, bredbladet dunhammer, almindelig eg, rød-el, stor fladstjerne, almindelig gedeblad, almindelig hundegræs, hvidtjørn sp., vild kørvel, bredbladet mangeløv, almindelig mjørdurt, eng-nellikrod, stor nælde, nyrebladet ranunkel, røgræs, lysesiv, skovsyre, akselblomstret star (formodentlig, vegetativ bestemmelse), skov-star, manna-sødgræs, vorterod, brombær, dueurt sp., skovløg og almindelig kvik.

Artslisten for skoven øst for St. Muregaard fra besigtigelsen den 5. september 2006 fremgår herunder, men artslisten er lavet for et større areal, end det areal, som er udpeget som potentielt ammoniakfølsomt, og det er således ikke alle arterne på listen, som reelt findes i det udpegede område:

<i>Art</i>	<i>Latinsk navn</i>	<i>Rød l.</i>	<i>Gul l.</i>	<i>Fredn</i>	<i>EU-l.</i>	<i>Reg. I</i>	<i>Ejrn.</i>	<i>N</i>
Ahom	Acer pseudoplatanus							7
Alm. Hvene	Agrostis capillaris							
Kryb-Hvene	Agrostis stolonifera							5
Skov-Løg	Allium scorodoprasum							7
Rød-EI	Alnus glutinosa							x
Grå-Bynke	Artemisia vulgaris							
Vorte-Birk	Betula pendula							x
Skov-Stilkaks	Brachypodium sylvaticum							6
Bjerg-Rørhvene	Calamagrostis epigeios							6
Bleg Star	Carex pallescens							3
Akselblomstret Star	Carex remota							x
Star	Carex sp.							
Skov-Star	Carex sylvatica							5
Ager-Tidsel	Cirsium arvense						-1	7
Alm. Hvidtjørn	Crataegus laevigata							5
Engriflet Hvidtjørn	Crataegus monogyna							4
Alm. Hundegræs	Dactylis glomerata ssp. glomerata							6
Mose-Bunke	Deschampsia caespitosa							
Bølget Bunke	Deschampsia flexuosa							3

Bredbladet Mangeløv	<i>Dryopteris dilatata</i>	7
Alm. Mangeløv	<i>Dryopteris filix-mas</i>	6
Alm. Kvik	<i>Elytrigia repens</i>	-1
Gederams	<i>Epilobium angustifolium</i>	-1 8
Lådden Dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>	8
Glat Dueurt	<i>Epilobium montanum</i>	6
Ris-Dueurt	<i>Epilobium obscurum</i>	4
Alm. Mjødurrt	<i>Filipendula ulmaria</i>	5
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	
Burre-Snerre	<i>Galium aparine</i>	
Stinkende Storkenæb	<i>Geranium robertianum</i>	7
Eng-Nellikerod	<i>Geum rivale</i>	4
Feber-Nellikerod	<i>Geum urbanum</i>	7
Manna-Sødgræs	<i>Glyceria fluitans</i>	7
Grønblomstret Bjørneklo	<i>Heracleum sphondylium</i> ssp. <i>sibiricum</i>	
Kantet Perikon	<i>Hypericum maculatum</i>	
Lyse-Siv	<i>Juncus effusus</i>	4
Ene	<i>Juniperus communis</i>	
Haremad	<i>Lapsana communis</i>	7
Liden Andemad	<i>Lemna minor</i>	6
Alm. Gedeblad	<i>Lonicera periclymenum</i>	4
Sværtøvæld	<i>Lycopus europaeus</i>	7
Alm. Fredløs	<i>Lysimachia vulgaris</i>	x
Skov-Æble	<i>Malus sylvestris</i>	5
Blåtop	<i>Molinia caerulea</i>	

Sødsøkærm	Myrrhis odorata		7
Skovsyre	Oxalis acetosella		6
Vand-Pileurt	Persicaria amphibia		
Rød-Gran	Picea abies		x
Skov-Fyr	Pinus sylvestris		x
Enårig Rapgræs	Poa annua	-1	8
Stor Konval	Polygonatum multiflorum		5
Bævreasp	Populus tremula		x
Fugle-Kirsebær	Prunus avium		5
Slåen	Prunus spinosa		x
Alm. Eg	Quercus robur		x
Rynket Rose	Rosa rugosa		
Rose	Rosa sp.		
Hindbær	Rubus idaeus		6
Brombær	Rubus sect. Rubus		
Kruset Skræppe	Rumex crispus	-1	6
Butbladet Skræppe	Rumex obtusifolius	-1	9
Selje-Pil	Salix caprea		
Bittersød Natskygge	Solanum dulcamara		8
Alm. Røn	Sorbus aucuparia		x
Selje-Røn	Sorbus intermedia		x
Skov-Galtetand	Stachys sylvatica		7
Stor Fladstjerne	Stellaria holostea		5
Mælkebøtte	Taraxacum sp.		
Bredbladet Dunhammer	Typha latifolia		8
Skov-Elm	Ulmus glabra		7
Stor Nælde	Urtica dioica		9
Blåbær	Vaccinium myrtillus	+2	3
Muse-Vikke	Vicia cracca		x
Krat-Viol	Viola riviniana		x

Bilag 4: Vilkår fra eksisterende miljøgodkendelse af november 2007.

Vilkår fra eksisterende miljøgodkendelse fra november 2007 er i udgangspunktet stadig gyldige, idet nærværende miljøgodkendelse gives som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse. Der er dog enkelte vilkår, som ikke længere er relevante ved udnyttelse af nærværende tillæg til miljøgodkendelsen. Disse er i nedenstående oversigt fjernet, og der henvises til relevante vilkår i nærværende miljøgodkendelse.

1 Generelle vilkår

1.1 Vilkår vedrørende drift og indretning

- 1.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 1.1.2 Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikre at stier holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene. Klimatiske forhold fx meget høje temperaturer kan medføre at grise gøder i et større areal af stien.
- 1.1.3 Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spil undgås i videst muligt omfang.
- 1.1.4 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

1.2 Vilkår vedrørende årsproduktion

Vilkåret bortfalder ved ibrugtagning af nærværende tillæg til miljøgodkendelse og erstattes af vilkår 3.1.1 i dette tillæg til miljøgodkendelsen.

1.3 Vilkår vedrørende information og ændringer på ejendommen

- 1.3.1 Ændring i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til kommunen. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommune inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.
- 1.3.2 De vilkår der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 1.3.3 Ændringer af udspretningsarealet, skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der vurderer, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare end de nuværende.

Godkendelsens forudsætninger (miljøteknisk beskrivelse) og miljøvurderingen tager udgangspunkt i de udbringningsarealer, der fremgår af kortbilag. *Vilkår vedr. udbringningsarealer bortfalder og erstattes af vilkår 3.6.1-3.6.3 i dette tillæg til miljøgodkendelsen.*

2 Vilkår vedrørende produktionsanlægget

2.1 Staldinventar- og drift

- 2.1.1 Der skal etableres overbrusningsanlæg eller højtryksanlæg, hvor staldluften tilføres forstøvet vand i samtlige stalde.

I stalde til smågrise, avls- og slagtesvin taget i brug efter 1. juli 2000 er det et lovkrav, at der til grise over 20 kg opsættes overbrusning eller andre foranstaltninger, der giver grisene mulighed for køling. (§ 4 i lov nr. 104 af 14. februar 2000 om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin).

2.2 Ventilation

- 2.2.1 Ventilatorer skal renholdes og rengøres inden hver indsætning af nyt hold dyr. Nævnte skal fremgå af egenkontrol journal.

2.3 Rengøring af staldanlæg

2.3.1 Der skal opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

2.4 Ammoniakreducerende teknologi

2.4.1 *Vilkåret vedr. gyllekøling bortfalder og erstattes af vilkårene 3.4.1-3.4.7 vedr. gyllekøling i dette tillæg til miljøgodkendelsen.*

2.4.2 Efter endt omrøring og udkørsel fra gyllebeholderen på ca. 4000 m³, som har fast overdækning i form af telt, skal teltet lukkes igen umiddelbart efter. Skader på den faste overdækning skal repareres, således overdækningen er helt tæt. *Vilkåret vedr. teltoverdækning på eksisterende gyllebeholder opretholdes og suppleres af 3.5.1-3.5.5 i dette tillæg til miljøgodkendelsen.*

2.5 Lugt

2.5.1 Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentligt større end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

Vilkår vedrørende gyllebeholdere

2.5.2 Umiddelbart efter udkørsel af gylle fra gyllebeholderen skal gyllebeholderen tilføres snittet halm, således gylleoverfladen er dækket af et betydeligt lag halm, ind til flydelaget dannes efter 1-2 uger.

2.6 Gødningsopbevaring

2.6.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder på husdyrbruget

2.7 Gyllehåndtering

2.7.1 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 18 i bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages og pumpningen i så fald afbrydes.

2.7.2 Såfremt der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så at pumpen ikke kan startes utilsigtet.

2.7.3 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

2.8 Teknikker til gyllehåndtering Gylleseparationsanlæg

2.8.1 *Vilkåret bortfalder, idet der i ansøgt drift ikke vil blive anvendt gylleseparation.*

2.9 Spildevand og overfladevand

2.9.1 Tagvand kan ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).

2.9.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og anvendes i henhold til reglerne for husdyrgødning i bekendtgørelse for husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 1695 af 19. december 2006).

2.9.3 Vaskevand fra rengøring af stalde skal opsamles i beholder og må herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

2.9.4 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.

2.9.5 Al vask af maskiner, redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester og sprøjterester skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske jf. bekendtgørelse for husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 1695 af 19. december 2006).

2.10 Uheld og risici

2.10.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 56901448/114.

2.10.2 Der er udarbejdet en beredskabsplan for St. Muregaard som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdateret.

2.10.3 Såfremt planen ikke forelægger på tidspunktet, hvor godkendelsen meddeles, skal den indsendes til tilsynsmyndigheden senest én måned efter meddelelse af godkendelsen.

2.11 Støjklider

2.11.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag Kl 7-18 (8 timer) Lørdag Kl 7-14 (7 timer)	Alle dage Kl. 18-22 (1 timer) Lørdag Kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag Kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage Kl. 22-7 (½ timer)	Alle dage Kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

2.11.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

2.11.3 Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjklider kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 2.11.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

I våde høst år kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

2.12 Skadedyr

2.12.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.12.2 Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

2.13 **Støv**

2.13.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.14 **Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier** **Olie**

2.14.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og som minimum være overdækket med et halvtag.

2.14.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.14.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spil kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.14.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

Affald

2.14.5 Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.

2.14.6 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S's regulativer.

2.14.7 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S's affaldsregulativ (haveaffald).

2.14.8 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S's regulativer.

2.14.9 Animalsk affald, herunder selvdøde dyr, skal opbevares i lukket kasse, container (større dyr under kadaverkappe) eller lignende og placeres ved privatvejen indtil staldanlægget, således at der i tidsrummet indtil afhentning ikke opstår uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrejfende dyr.

2.14.10 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.

2.14.11 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

Sprøjtemidler og medicin

2.14.12 Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

2.14.13 Lægemiddelrester og brugte kanyler skal bortskaffes via autoriserede kanaler som fx kommunale modtageordninger. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.

2.14.14 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.

2.14.15 Medicinrester og rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3 Vilkår vedrørende udbringningsarealer

3.1.1 *Vilkåret erstattes af vilkår 3.6.3 i dette tillæg til miljøgodkendelsen.*

4 Vilkår vedrørende bedste tilgængelige teknologi/Renere teknologi

- 4.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 4.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 4.3 Anlæg der er særligt energiforbrugende, fx ventilationsanlæg skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

5 Vilkår vedrørende tilsyn, kontrol og egenkontrol

- 5.1 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 5.2 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udspredning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på forlangende af tilsynsmyndigheden.
- 5.3 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 5.4 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.
- 5.5 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførelsesaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

